

โครงการศึกษาทิศทางการเปลี่ยนแปลงสู่ระเบียบโลกใหม่ (New World Order)

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary)

เสนอต่อ

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์

โดย

ศูนย์อาเซียนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

และ

ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

23 กันยายน 2563

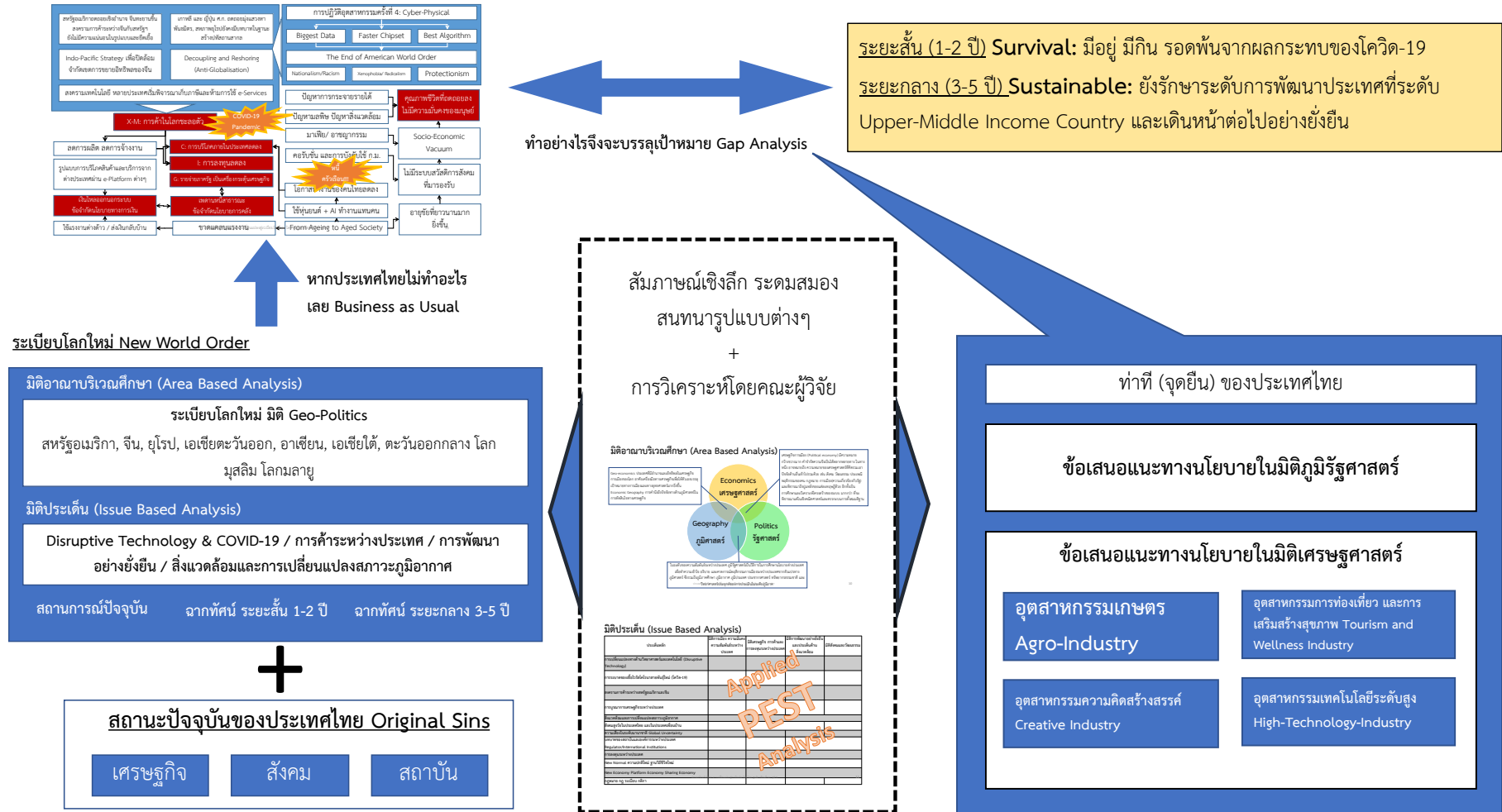
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

โครงการศึกษาศึกษาทางการเปลี่ยนแปลงสู่ระเบียบโลกใหม่ (New World Order) นี้เป็นโครงการที่จัดทำขึ้นโดยคณาจารย์และนักวิจัยจากหลากหลายสาขาวิชา และหลากหลายสถาบันทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ โดยเป็นเชิงศึกษาแบบสหวิทยาการ (Multidisciplinary Approach) เน้น เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ นิเทศศาสตร์ และ นิติศาสตร์ ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก และระดมสมองจากผู้เชี่ยวชาญจากหลากหลายอาชีพและความสัมพันธ์ รวม 100 ท่าน โดยมีศูนย์อาเซียนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นผู้ประสานงานเพื่อเสนอต่อ สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์ โดยโครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของระเบียบโลกใหม่ (New World Order) ในมิติต่างๆ อาทิ ด้านการค้า การลงทุน การเมือง ความมั่นคง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และเทคโนโลยี ที่ส่งผลกระทบต่อ ระบบการค้าโลก ภายใต้สถานการณ์ต่างๆ (scenarios) ที่อาจเป็นไปได้ 2) จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการกำหนดจุดยืนและแนวทางของประเทศไทยในการรับมือและ ใช้ประโยชน์จากระบบการค้าโลกในอนาคต เพื่อให้ไทยได้รับประโยชน์สูงสุดและเกิดผลกระทบทางลบน้อยที่สุด และ 3) ให้นำหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ทราบแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ อาทิ การค้า การลงทุน การเมือง ความมั่นคง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และเทคโนโลยี ของโลกในปัจจุบันและ อนาคตที่จะส่งผลกระทบต่อระบบการค้ารวมถึงแนวทางการรับมือการปรับตัวและวางกลยุทธ์จากโอกาสทางการค้า ของไทยในอนาคต

โดยแนวทางการศึกษาวิจัยสามารถสรุปดังที่แสดงในแผนภาพที่ 1 โดยเริ่มต้นจากการหาสถานะปัจจุบันว่าประเทศไทยมีจุดอ่อนดั้งเดิม (Original Sins) ก่อนที่จะเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงในระเบียบโลกใหม่อย่างไร ทั้งในมิติเศรษฐกิจ มิติสังคม และมิติสถาบัน จากนั้นจึงทำการระดมสมอง สัมภาษณ์เชิงลึก และร่วมสนทนาจากผู้เชี่ยวชาญในมิติต่างๆ เพื่อวินิจฉัยว่า ระเบียบโลกใหม่ที่ประเทศไทยจะต้องเผชิญหน้า จะมีรูปแบบอย่างไร

คณะผู้วิจัยให้คำจำกัดความ คำว่า "(ระเบียบโลกใหม่ New World Order)" หมายถึงช่วงเวลาสำคัญในประวัติศาสตร์ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านความคิดทางการเมือง ดุลอำนาจ ความคิดเชิงอุดมการณ์ว่าด้วยการจัดการปกครองทั่วโลกโดยการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมักเกิดจากปัญหาที่พ้นขีดความสามารถที่รัฐชาติใดจะสามารถบริหารจัดการ แก้ไข ได้โดยลำพังเฉพาะตน และในรายงานวิจัยฉบับนี้ คณะผู้วิจัยจะเน้นศึกษาผลกระทบและนัยยะต่อระบบเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งการวางตำแหน่งและจุดยืนของประเทศไทย ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของระเบียบโลกใหม่นี้

แผนภาพที่ 1: แนวทางการศึกษาวิจัย

ในการวิจัยโครงการนี้ คณะผู้วิจัยจึงแยกการวินิจฉัยถึงระเบียบโลกที่เปลี่ยนแปลงไปออกเป็น 2 มิติ คือ มิติอาณาบริเวณศึกษา (Area Based Analysis) และ มิติประเด็น (Issue Based Analysis) ซึ่ง การได้มาซึ่งประเด็นอาณาบริเวณที่วิเคราะห์จากการศึกษาด้วยมุมมองสหสาขาวิชาภายใต้กรอบความคิด ภูมิรัฐศาสตร์-เศรษฐกิจ (Geo-Political Economy) โดยกำหนดพื้นที่หรืออาณาบริเวณที่ให้ความสนใจและมีนัยยะ/ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยเพื่อรายงานสถานการณ์ปัจจุบัน และคาดคะเนฉากทัศน์ที่จะเกิดขึ้นในอาณาบริเวณต่างๆ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา, สาธารณรัฐประชาชนจีน, สหภาพยุโรป (และรัสเซีย), เอเชียตะวันออก (ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้), อินเดีย และเอเชียใต้, ตะวันออกกลางและโลกมุสลิม, โลกมลายู, และ ประชาคมอาเซียน

ส่วนมิติประเด็น (Issue Based Analysis) คณะผู้วิจัยวินิจฉัยประเด็นสำคัญโดยการนำเสนอกรอบการวิเคราะห์ที่พัฒนาต่อยอดจาก PEST Analysis โดยการวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่อาจจะเป็นปัจจัยนำซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระเบียบโลกใหม่ อาทิ การเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Disruptive Technology) การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (โควิด-19) สงครามการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีน การบูรณาการเศรษฐกิจระหว่างประเทศ สิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศ สังคมสูงวัยในประเทศไทย และในประเทศเพื่อนบ้าน ความเสี่ยงในระดับนานาชาติ (Global Uncertainty) บทบาทของสถาบันและองค์การระหว่างประเทศ (Regulator/International Institutions) การลงทุนระหว่างประเทศ ความปกติใหม่/ฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) เศรษฐกิจใหม่ (New Economy อาทิ Platform Economy และ Sharing Economy) รวมทั้งประเด็นด้าน กฎหมาย กฎ ระเบียบ และ กติกา

จากนั้นจึงวิเคราะห์ผลที่จะเกิดขึ้นจากปัจจัยต้นที่กล่าวถึงในวรรคที่แล้วโดยวิเคราะห์จาก 4 มิติมุมมองหลัก อันได้แก่

- 1) มิติการเมือง ความมั่นคง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
- 2) มิติเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ
- 3) มิติการพัฒนาอย่างยั่งยืน และประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม
- 4) มิติสังคมและวัฒนธรรม

ทั้งนี้ผู้วิจัยต้องการใช้กรอบวิธีการคิดวิเคราะห์แบบ คำถามแบบโสกราตีส (Socratic Questioning) ซึ่งหมายถึง ระเบียบวิธีการตั้งคำถามสำหรับใช้ในการค้นหาความคิดในหลายๆ ทิศทางเพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ ซึ่งรวมถึงการค้นหาความคิดที่ซับซ้อน เพื่อค้นหาความจริงในเรื่องต่างๆ เพื่อเปิดประเด็นความคิดและปัญหา เพื่อเปิดเผยสมมุติฐาน เพื่อวิเคราะห์แนวคิด เพื่อแยกความแตกต่างในสิ่งที่เรารู้จากสิ่งที่เราไม่รู้ และเพื่อติดตามการประยุกต์ความคิดอย่างมีตรรกะ กฎเกณฑ์สำคัญสำหรับบทความแตกต่างของคำถามแบบโสกราตีส โดยตรงก็คือ คำถามแบบโสกราตีสเป็นคำถามที่เป็นระบบ มีระเบียบวิธีที่ชัดเจน มีความลึกและปกติจะพุ่งจุดศูนย์รวมไปที่แนวคิดพื้นฐาน หลักการ ทฤษฎี ประเด็นปัญหา หรือตัวปัญหา

จากแนวคิด Applied PEST Analysis และ Socratic Questioning คณะผู้วิจัยได้สร้างเมตริกซ์ (Matrix) ในการวิเคราะห์โดยการตั้งประเด็นคำถาม เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ระดมสมอง และสนทนา แลกเปลี่ยนเพื่อการสร้างฉากทัศน์ (Scenarios) ต่างๆ ของระเบียบโลกใหม่หลังปี 2020 ผลกระทบต่อโลก ผลกระทบต่อไทยในมิติต่าง ประเทศไทยต้องวางเป้าหมายอย่างไร ใครคือพันธมิตรที่ไทยควรเสริมสร้างความสัมพันธ์ อะไรคืออุปสรรคและไทยควรดำเนินนโยบายอย่างไรเพื่อแก้ไขจุดอ่อน เสริมสร้างจุดแข็ง เพื่อใช้ประโยชน์สูงสุดจากระเบียบโลกใหม่ ทั้งในระยะสั้น (1-2 ปี) และระยะกลาง (3-5 ปี) โดยประเด็นสำคัญ ที่จะกล่าวถึงในรายละเอียดในรายงานวิจัยฉบับนี้ได้แก่ 1) การเปลี่ยนแปลงในระดับเทคโนโลยีและผลกระทบจากโควิด-19 (Disruptive Technology & COVID-19) 2) การค้าระหว่างประเทศ 3) การพัฒนาอย่างยั่งยืน และ 4) สิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

เมื่อสามารถวินิจฉัยรูปแบบการเปลี่ยนแปลงในระเบียบโลกที่จะเข้ามากระทบประเทศไทยได้ทั้งในมิติ อาณาบริเวณศึกษา และมีมติประเด็นสำคัญ แล้ว คณะผู้วิจัยจะคาดคะเน (Prognosticate) สถานการณ์ ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นหากประเทศไทยดำเนินการไปตามปกติโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลง/ปฏิรูป (Business as Usual) เพื่อเป็นการตั้งรับกับระเบียบโลกที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อชี้ให้เห็นว่าจากจุดอ่อนดั้งเดิม เมื่อเข้าสู่ระเบียบโลกใหม่แล้ว ประเทศไทยจะเกิดอะไรขึ้นในลักษณะฉากทัศน์ที่เลวร้ายที่สุด (Worst Case Scenario)

จากนั้นจึงเป็นการกำหนดเป้าหมายว่า หากประเทศไทยต้องการหลีกเลี่ยงฉากทัศน์ที่เลวร้ายที่สุดนี้ ประเทศไทยต้องกำหนดเป้าหมายอย่างไร โดยคณะผู้วิจัยจะเน้นการกำหนดเป้าหมายในลักษณะที่สามารถ ปฏิบัติได้จริง (Pragmatic Target) ภายใต้เงื่อนไขและข้อจำกัดต่างๆ ของประเทศไทย ภายใต้ระเบียบโลกใหม่ และเงื่อนไขจุดอ่อนดั้งเดิม

โดยคณะผู้วิจัยเชื่อว่าเป้าหมายในระยะสั้น (1-2 ปี) ของประเทศไทยควรใช้คำว่า “อยู่รอด (Survival)” โดยเศรษฐกิจไทยคงเดินหน้าในระดับ พออยู่ พอกิน พอรอดพ้นจากผลกระทบของโควิด-19 และเป้าหมายใน ระยะกลาง (3-5 ปี) คือ “ยั่งยืน (Sustainable)” ประเทศไทยยังรักษาระดับการพัฒนาประเทศที่ระดับบนของ กลุ่มรายได้ระดับกลาง (Upper-Middle Income Country) และเดินหน้าต่อไปอย่างยั่งยืน

จากนั้นจึงจะเป็นการกำหนดท่าที (จุดยืน) ของประเทศไทย ว่าในฉากทัศน์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นประเทศไทย ต้องการเปลี่ยนแปลง ปรับตัว โดยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่างๆ อย่างไร

จุดอ่อนดั้งเดิม (Original Sins)

จุดอ่อนดั้งเดิม (Original Sins) ที่ส่งผลต่อศักยภาพในการปรับตัวของไทยในระเบียบโลกใหม่ อีกทั้ง ส่งผลกระทบทางลบจากการเปลี่ยนแปลงที่รุนแรงมากขึ้น จำแนกได้ 3 ประเภท ได้แก่

- 1) จุดอ่อนในมิติเศรษฐกิจ อาทิ โครงสร้างการผลิตล้าสมัย กระจุกตัว พึ่งพาบางภาคส่วนมากเกินไป ขาดแคลนเทคโนโลยี ผูกขาดโดยเจ้าตลาด ขาดแคลนพลังงาน ขาดข้อตกลงการค้าเสรี ไม่เท่าทันระดับเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีที่รวดเร็วฉับพลัน
- 2) จุดอ่อนในมิติสังคม อาทิ สังคมสูงวัยเพิ่มขึ้น (Aged Society) กระจายรายได้ไม่เป็นธรรม เหลื่อมล้ำ การศึกษาผลิตคนไม่ตรงตามความต้องการ หนี้ครัวเรือน
- 3) จุดอ่อนในมิติสถาบัน อาทิ ปัญหาด้านกฎหมายและกติกาสังคมที่ไม่ทันสมัย การบังคับใช้กฎหมายที่ขึ้นกับดุลพินิจ และการทุจริตคอร์รัปชัน

ระเบียบโลกใหม่ (New World Order)

ระเบียบโลกใหม่ในมิติอาณาบริเวณศึกษา (Area Based Analysis) และ มิติประเด็น (Issue Based Analysis) สถานการณ์และฉากทัศน์ระยะสั้น (1-2 ปี) และ ระยะกลาง (3-5 ปี) ที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทย สรุปได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1: สถานการณ์และฉากทัศน์ของการเปลี่ยนแปลงระเบียบโลกใหม่

อาณาบริเวณ/ประเด็น	สถานการณ์ปัจจุบัน	ฉากทัศน์ ระยะสั้น 1-2 ปี	ฉากทัศน์ ระยะกลาง 3-5 ปี
สหรัฐอเมริกา	<ul style="list-style-type: none"> ● สหรัฐอเมริกากำลัง “ถดถอย” ทางอำนาจในเชิงสัมพัทธ์ ● สหรัฐอเมริกา ให้ความสำคัญกับไทยในฐานะพันธมิตรทางภูมิรัฐศาสตร์ 	<p>ทั้งพรรคเดโมแครตและพรรครีพับลิกัน มีจุดร่วมที่จะบั่นทอนจีน เพราะมองว่าจีนและรัสเซีย คือ ภัยคุกคาม แต่ทั้ง 2 พรรคมีวิธีจัดการที่แตกต่างกัน</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● พรรคเดโมแครต ใช้แนวคิดแบบเสรีนิยมเชิงสถาบัน โดยการเปิดการเจรจาการค้าเสรีในกรอบใหม่ๆ ที่สหรัฐอเมริกาจะเป็นผู้กำหนดกติกาและโดดเดี่ยวจีน ● พรรครีพับลิกันจะใช้ลัทธิกีดกันทางการค้า ● เงินทุนไหลออกจากจีน โดยเวียดนามเป็นทางเลือกการลงทุนมากกว่าไทย เนื่องจากการปฏิรูปประเทศของเวียดนามและการสร้างสิ่งแวดล้อมทางการค้าและการลงทุนของเวียดนามที่สำเร็จแล้ว ในขณะที่กระบวนการของประเทศไทยล้มเหลว ● ความสัมพันธ์ สหรัฐอเมริกา – จีน – อินเดีย - ไทย ที่เปลี่ยนไป โดยต้อง

อาณาบริเวณ/ประเด็น	สถานการณ์ปัจจุบัน	ฉากทัศน์ ระยะสั้น 1-2 ปี	ฉากทัศน์ ระยะกลาง 3-5 ปี
			<p>สร้างดุลอำนาจผ่านการเป็นพันธมิตรในมิติที่แตกต่างหลากหลายมากขึ้น</p>
<p>สาธารณรัฐประชาชนจีน</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● จีนทะยานขึ้นอย่างต่อเนื่อง ● BRI ยังเป็นยุทธศาสตร์หลัก ซึ่งมีแผนนโยบาย โครงสร้าง และงบประมาณที่เป็นรูปธรรม ● สงครามการค้าระหว่างจีนกับสหรัฐฯ ยังไม่มีความแน่นอนและยืดเยื้อ ● จีนมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี มีนวัตกรรมเป็นของตน ● การเมืองการปกครองจีนมีเสถียรภาพอย่างสำคัญ 	<ul style="list-style-type: none"> ● สภาพเศรษฐกิจของจีนจะไม่เติบโตอย่างก้าวกระโดด แต่เจริญเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและคุณภาพ ● ความขัดแย้งระหว่างจีนกับสหรัฐฯ ยังคงเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการเมืองระหว่างประเทศ และมีแนวโน้มจะขยายประเด็นความขัดแย้งไปยังมิติอื่นๆ ● จีนฟื้นตัวจากโควิด-19 ได้อย่างรวดเร็ว ● จีนยังคงขยายอิทธิพลเป็นวงกว้างอย่างต่อเนื่อง ● จีนดำเนินนโยบายทางการทูตแบบตาต่อตา ฟันต่อฟัน ● โครงการแถบและเส้นทาง (BRI) จะพัฒนาไปมากกว่าแค่การเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐาน แต่เป็นพันธมิตรในมิติ 	<ul style="list-style-type: none"> ● จีนจะกลายเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจในระดับเดียวกับสหรัฐฯ ในขณะเดียวกันจีนก็ทะยานในทางทหารอย่างต่อเนื่อง ● นานาประเทศอาจมีความกังวลและหวาดระแวงเทคโนโลยีของจีน

อาณาบริเวณ/ประเด็น	สถานการณ์ปัจจุบัน	ฉากทัศน์ ระยะสั้น 1-2 ปี	ฉากทัศน์ ระยะกลาง 3-5 ปี
		<p>การพัฒนาอย่างยั่งยืน และการสร้างโครงการที่ตรงตามความต้องการของประเทศคู่เจรจา (Host Country) มากยิ่งขึ้น โดยไทยต้องเน้นการใช้ประโยชน์จากโครงการดังกล่าวในขณะเดียวกันก็ต้องถ่วงดุลความสัมพันธ์ระหว่างประเทศให้ได้</p>	
สหภาพยุโรปและรัสเซีย	<ul style="list-style-type: none"> ● สหภาพยุโรปต้องใช้เวลาปรับตัวกับโครงสร้างของสหภาพยุโรปหลังจาก Brexit ● สหภาพยุโรปยังคงมีบทบาทในฐานะสร้างปทัสถานสากล ● รัสเซียทะยานขึ้นมาอีกครั้ง โดยเฉพาะด้านความมั่นคงทางทหาร เช่น การมีส่วนร่วมทางทหารในตะวันออกกลางจากวิกฤติการณ์ไครเมีย ฯลฯ 	<ul style="list-style-type: none"> ● แม้บทบาทในเวทีระหว่างประเทศของสหภาพยุโรปจะมีอยู่อย่างจำกัดในปัจจุบัน แต่ยังคงเป็นมหาอำนาจในทางเศรษฐกิจและปทัสถานสากล ● กระแสชาตินิยม โดยเฉพาะการต่อต้านผู้อพยพ รวมถึงจุดยืนที่แตกต่างในความสัมพันธ์กับจีนทำให้ภราดรภาพของสหภาพยุโรปและอุดมการณ์ Immanuel Kant ถูกสั่นคลอน 	<ul style="list-style-type: none"> ● เอกภาพของสหภาพยุโรปยังคงถูกท้าทาย ● โครงสร้างสหภาพยุโรปอาจเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะจำนวนสมาชิก และสัดส่วนน้ำหนักในการลงคะแนนเสียงในโครงสร้างสถาบันต่างๆ ของสหภาพยุโรป ● ปัญหาผู้อพยพจะยังคงเป็นประเด็นท้าทายสำคัญของสหภาพยุโรปที่มีผลกระทบต่อทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม

อาณาบริเวณ/ประเด็น	สถานการณ์ปัจจุบัน	ฉากทัศน์ ระยะสั้น 1-2 ปี	ฉากทัศน์ ระยะกลาง 3-5 ปี
เอเชียตะวันออกเฉียง (ญี่ปุ่น & เกาหลีใต้)	<ul style="list-style-type: none"> ● เศรษฐกิจภายในของทั้งสองประเทศอยู่ในภาวะถดถอย แต่ยังคงมีบทบาทเป็นพลังหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโลก ผ่านการลงทุนระหว่างประเทศที่ทั้งสองประเทศออกไปลงทุน และการใช้อำนาจละมุน (Soft Power) ● ทั้งสองประเทศมุ่ง “กระจายความเสี่ยง” ออกจากการแข่งขันทางยุทธศาสตร์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีน ● ญี่ปุ่นและเกาหลีใต้แสวงหาโอกาสด้วยการสร้างพันธมิตรใหม่กับแอฟริกา เอเชีย และอินเดีย ● ความขัดแย้งระหว่างสองประเทศในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านการค้าหรือด้านประวัติศาสตร์ยังดำเนินต่อไป ● พัฒนาสรรพาวุธอย่างต่อเนื่อง แต่เน้นการพัฒนาเชิงคุณภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> ● ญี่ปุ่นมีแนวโน้มจะร่วมกับสหรัฐอเมริกา ปิดล้อมจีน ขณะที่เกาหลีใต้มีแนวโน้มเคลื่อนเข้าหาจีนมากขึ้น ● ความขัดแย้งในทุกมิติของทั้งสองประเทศจะยังดำเนินต่อไปจนกว่ารัฐบาลปัจจุบันของเกาหลีใต้หมดวาระ ● เงินลงทุนของทั้งสองประเทศจะไหลเข้ามาสู่ภูมิภาคอาเซียนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เวียดนาม ไทยเป็นเป้าหมายรอง และเช่นเดียวกับที่กล่าวไปแล้วในกรณีของสหรัฐอเมริกา ประเทศไทยต้องปฏิรูปกฎหมาย และสร้างสิ่งแวดล้อมทางการค้าและการลงทุนใหม่เพื่อดึงดูดเงินลงทุน ● โควิดเป็นตัวเร่งให้ทั้งสองประเทศมุ่งสู่การพัฒนาเชิงดิจิทัลมากขึ้น ● แรงงานไทยเดินทางกลับประเทศ เนื่องจากการระบาดของโควิด-19 	<ul style="list-style-type: none"> ● ทั้งสองประเทศจะเน้นการสร้างอำนาจละมุน (Soft Power) ด้วยการส่งสินค้าทางวัฒนธรรมออกสู่โลก ● ทั้งสองประเทศจะมุ่งสู่การพัฒนาเชิงดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ โดยไทยต้องเร่งปรับโครงสร้าง ปฏิรูประบบเศรษฐกิจ และสร้างสิ่งแวดล้อม (Ecosystem) ที่สอดคล้อง เพื่อใช้ประโยชน์

อาณาบริเวณ/ประเด็น	สถานการณ์ปัจจุบัน	ฉกทัศน์ ระยะสั้น 1-2 ปี	ฉกทัศน์ ระยะกลาง 3-5 ปี
อินเดียและเอเชียใต้	<ul style="list-style-type: none"> ● เอเชียใต้มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ● ในมิติเทคโนโลยี อินเดียเน้นการพัฒนาด้าน Software ● ความขัดแย้งระหว่างอินเดีย และ จีน ยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และนับต่อประเทศไทย ● ไทยและประเทศในเอเชียใต้มีความสัมพันธ์ทางการทูตในระดับดีมาก 	<ul style="list-style-type: none"> ● ความขัดแย้งระหว่างอินเดียและจีนจะเป็นโอกาสสำหรับประเทศไทย และ อาเซียน ในการส่งออกสินค้าเข้าไปทดแทนสินค้าจีน และการเข้าไปลงทุนในอินเดียและภูมิภาคเอเชียใต้ ● นโยบาย Act East / BIMSTEC / Indo-Pacific จะมีนัยสำคัญต่อระเบียบโลก ● ภาคเอกชนไทยจะให้ความสนใจทำการค้าและการลงทุนกับประเทศในเอเชียใต้มากยิ่งขึ้น 	<p>หลายประเทศในเอเชียใต้จะพัฒนาขึ้น เป็นประเทศรายได้ระดับกลาง ซึ่งหมายถึงตลาดขนาดใหญ่ที่มีกำลังซื้อ ร่วมกับการเป็นแหล่งทรัพยากร ที่มีระยะทางไม่ไกลจากประเทศไทย รวมทั้งยังมีความใกล้ชิดในมิติสังคม-วัฒนธรรม ทำให้เป็นโอกาสสำหรับธุรกิจไทย</p>
ตะวันออกกลาง และโลกมุสลิม	<ul style="list-style-type: none"> ● บทบาทของสหรัฐที่ผูกขาดในตะวันออกกลางจะลดลง กล่าวคือ สหรัฐฯ มีอาจผูกขาดอำนาจในตะวันออกกลางได้อีกต่อไป ● บทบาทจีนและรัสเซียในตะวันออกกลางเด่นชัดขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> ● วิถีคิดต่อพลังงานทางเลือกเริ่มเปลี่ยนแปลง และมีการทำนโยบายอย่างต่อเนื่อง ● ทุกประเทศพยายามลดการพึ่งพาทางเศรษฐกิจต่อธุรกิจพลังงาน ● ทุกประเทศมีแนวโน้มการกระชับความสัมพันธ์กับอิสราเอลเพิ่มมากขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> ● ปัญหาความมั่นคงทางอาหารที่ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น และเป็นโอกาสของไทย โดยไทยต้องปรับตัวผลิตสินค้าและบริการให้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภคในภูมิภาคนี้เพิ่มมากยิ่งขึ้น เช่น มาตรฐาน คุณภาพ และ ฮาลาล

อาณาบริเวณ/ประเด็น	สถานการณ์ปัจจุบัน	ฉกทัศน์ ระยะสั้น 1-2 ปี	ฉกทัศน์ ระยะกลาง 3-5 ปี
	<ul style="list-style-type: none"> จุดเปลี่ยนของสถานการณ์ในตะวันออกกลางและโลกมุสลิมคือ ความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ที่รุนแรงมากยิ่งขึ้น ปรับเปลี่ยนแนวคิดจากอนุรักษนิยม เป็นรัฐอิสลามสมัยใหม่ อิทธิพลของมหาอำนาจในภูมิภาคยังคงอยู่กับซาอุดีอาระเบีย อิหร่าน และตุรกี 	<ul style="list-style-type: none"> นักท่องเที่ยวจะเดินทางไปตะวันออกกลางเพิ่มมากยิ่งขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> มีสัญญาณที่ทำให้เห็นความเป็นไปได้ที่ไทยและซาอุดีอาระเบียจะพัฒนาความสัมพันธ์
โลกมลายู	<ul style="list-style-type: none"> มีความร่วมมือทางเศรษฐกิจระดับอนุภูมิภาค IMT-GT และ BIMP-EAGA ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศผู้ลงทุนในประเทศกลุ่มนี้ การค้าชายแดนมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ชาวไทยนิยมเดินทางไปเรียนต่อต่างประเทศในประเทศโลกมลายูเพิ่มขึ้น เพื่อแสวงหาโอกาสการทำงาน 	<ul style="list-style-type: none"> โอกาสทางเศรษฐกิจ (การค้าและการลงทุน) ของไทย โดยเฉพาะอุตสาหกรรมอาหารและเกษตรแปรรูปที่ถูกต้องตามหลักฮาลาล และ อุตสาหกรรมเสริมสร้างสุขภาพ (Wellness Industry) แรงงานไทยที่ไปทำงาน เดินทางกลับประเทศไทย เนื่องจากการระบาดของโควิด-19 ไทยมีความสามารถทางการแข่งขันในอุตสาหกรรม แพชั่นโลกมุสลิม 	<ul style="list-style-type: none"> ความร่วมมือกับกลุ่มประเทศมลายู เพื่อสร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์ฮาลาล แรงงานไทย และแรงงานอาเซียนมีแนวโน้มเดินทางไปทำงานในมาเลเซียและสิงคโปร์เพิ่มมากขึ้น
ประชาคมอาเซียน	<ul style="list-style-type: none"> ประชาคมอาเซียนคือหนึ่งในการบูรณาการภูมิภาคที่ก้าวหน้ามากที่สุด 	<ul style="list-style-type: none"> ทำเลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ในจุดศูนย์กลางระหว่างยุทธศาสตร์ BRI ของจีน และ 	<p>อาเซียนจะบรรลุวิสัยทัศน์อาเซียน 2025 และเริ่มต้นวิสัยทัศน์อาเซียน</p>

อาณาบริเวณ/ประเด็น	สถานการณ์ปัจจุบัน	ฉากทัศน์ ระยะสั้น 1-2 ปี	ฉากทัศน์ ระยะกลาง 3-5 ปี
	<ul style="list-style-type: none"> ● เอเชียยังคงเคารพในหลักการไม่แทรกแซงกิจการภายในของประเทศเพื่อนบ้าน มีสถาปัตยกรรมการบูรณาการภูมิภาคในรูปแบบความร่วมมือระหว่างรัฐที่ใช้วิธีการลงมติเอกฉันท์ (Intergovernmental Cooperation Method/ Consensus) ● เดินหน้าความสัมพันธ์ที่วางอยู่บนวิสัยทัศน์ประชาคมอาเซียน 2025 	<p>ยุทธศาสตร์ Indo-Pacific ที่มหาอำนาจต้องการปิดล้อมจำกัดเขตการขยายอิทธิพลของจีน ประชาคมอาเซียนยังคงมีความเสี่ยงจากภาวะสุญญากาศทางอำนาจ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● แม้จะมีเศรษฐกิจที่ถดถอยลง แต่อาเซียนจะยังดึงดูดการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศได้ด้วย ขนาดเศรษฐกิจอันดับ 5 ของโลก (GDP PPP) ร่วมกับความสามารถจัดการกับโควิด-19 และดำเนินนโยบายเพื่อสร้าง RVCs 	<p>2040 ซึ่งเน้นสร้างความร่วมมือแบบ Collective Leadership</p>
<p>การเปลี่ยนแปลงระดับเทคโนโลยีอย่างฉับพลัน (Disruptive Technology) และการแพร่ระบาดของโควิด-19</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีในยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 ยังคงดำเนินต่อไปโดยแกนกลางคือเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) และอินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง (Internet of Things: IOT) และประเทศที่มีศักยภาพสูงคือ จีน อินเดีย สหรัฐฯ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ 	<ul style="list-style-type: none"> ● การแข่งขันในต่างประเทศมีสูงขึ้นเพราะจะมีการใช้เทคโนโลยีใหม่ในการผลิตสินค้าและบริการ และทำให้ห่วงโซ่การผลิตสั้นลงเพื่อลดการพึ่งพาแรงงานและวัตถุดิบนำเข้าจากต่างประเทศ ● พฤติกรรมของผู้ผลิตและผู้บริโภคจะเปลี่ยนแปลงโดยมีการสืบค้นข้อมูลผ่านระบบ internet มากขึ้น เพื่อหวังที่จะลดต้นทุนในการผลิต กิจกรรมออนไลน์จะทดแทนการติดต่อประสานงานที่ต้องพบหน้ากัน (Face to Face) และเร่งให้เกิด the 3rd Unbundling อย่างเต็มรูปแบบ อาทิ การกระจายการผลิตไปยังแหล่งค่าแรงต่ำ อาจ 	

อาณาบริเวณ/ประเด็น	สถานการณ์ปัจจุบัน	ฉากทัศน์ ระยะสั้น 1-2 ปี	ฉากทัศน์ ระยะกลาง 3-5 ปี
	<ul style="list-style-type: none"> ● การแพร่ระบาดของโควิด-19 ในประเทศไทย <ul style="list-style-type: none"> ○ ภาวะล็อกดาวน์ (Lock-down): ความไม่มั่นใจทำให้เศรษฐกิจหยุดชะงักในทุกมิติ พฤติกรรมเปลี่ยน พึ่งพาเทคโนโลยีมากยิ่งขึ้น ○ หลัง ภาวะล็อกดาวน์ (Lock-down): ความมั่นใจซึ่งเป็นพลังหลักในการขับเคลื่อนกิจกรรมทางเศรษฐกิจขึ้นกับผลการวิจัยและการเข้าถึงวัคซีน ● การแพร่ระบาดของโควิด-19 ในต่างประเทศ <ul style="list-style-type: none"> ○ ช่วงระบาด: ภาคการผลิตสินค้าและบริการซึ่งพึ่งพาภาคต่างประเทศสูง หยุดชะงัก ส่งผลกระทบต่อรุนแรง 	<p>ไม่จำเป็นอีกต่อไป เนื่องจากมีหุ่นยนต์อัตโนมัติและระบบปัญญาประดิษฐ์เข้ามา หรือเทคโนโลยีทำให้เกิดการกระจายการผลิตข้ามประเทศ โดยไม่ต้องมีที่ตั้งทางกายภาพ (เช่น การบริการข้ามพรมแดน)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ระบบบล็อกเชน (Blockchain) ที่จะนำไปสู่การทำสัญญา การซื้อขาย การทำธุรกรรมการเงินทั้งภายในและระหว่างประเทศ ● สตาร์ทอัพ (Startup) จะเกิดใหม่ และมีธุรกรรมข้ามประเทศมากขึ้น ถ้าเป็น Startup ที่ให้บริการในโมเดลธุรกิจแบบเศรษฐกิจแพลตฟอร์ม (Platform Economy) จะเติบโตอย่างรวดเร็วจากแพลตฟอร์ม (Platform) ของตัวเองจะเป็นไปได้ยาก 	

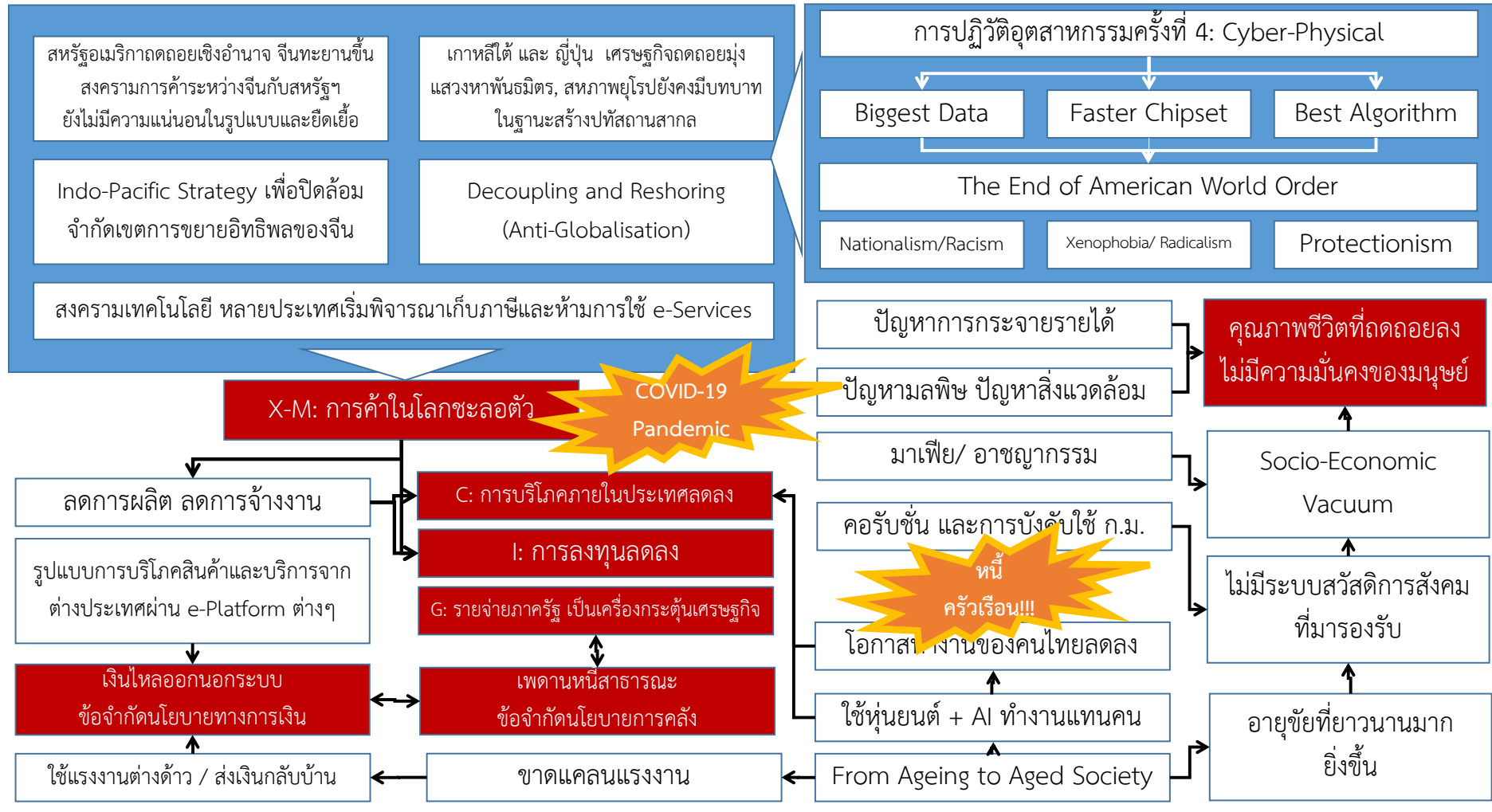
อาณาบริเวณ/ประเด็น	สถานการณ์ปัจจุบัน	ฉากทัศน์ ระยะสั้น 1-2 ปี	ฉากทัศน์ ระยะกลาง 3-5 ปี
	<ul style="list-style-type: none"> ○ ช่วงผ่อนคลาย: ความวิตกกังวลต่อการระบาดในระลอกที่ 2 ที่เป็นการนำเข้าจากต่างประเทศ 		
การค้าระหว่างประเทศ	<ul style="list-style-type: none"> ● หลายภาคการผลิตเปลี่ยนแปลงการกระจายตัวของการผลิตเข้าสู่ยุค the 3rd Unbundling ที่ภาระงานสามารถกระจายตัวทั่วโลกและเชื่อมโยงกันได้ด้วยระบบโทรคมนาคม ● การแบ่งเศรษฐกิจโลกเป็นสองขั้ว (The Great Decoupling): ห่วงโซ่มูลค่าระดับโลก (GVCs) มีแนวโน้มแตกออกเป็น 2 ห่วงโซ่มูลค่าระดับภูมิภาค (RVCs) ในทวีปเอเชีย และทวีปอเมริกา ● ความพยายามในการปิดล้อมจำกัดเขตการขยายอิทธิพลของจีนยังคงดำเนินต่อไปในทุกมิติ และส่งผลกระทบต่อการค้าระหว่างประเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> ● ห่วงโซ่มูลค่าทั้งในระดับ RVCs และ GVCs จะยังอยู่ในภาวะชะงักงันจากผลกระทบของโควิด-19 ● นโยบายของสหรัฐฯ หลังการเลือกตั้งจะเป็นตัวกำหนดรูปแบบการค้าว่าจะยังอยู่ในภาวะสงครามการค้า หากพรรครีพับลิกันชนะการเลือกตั้ง หรือ การสร้างกฎระเบียบใหม่ในกติกการค้าโลก หากพรรคเดโมแครตชนะการเลือกตั้ง 	<ul style="list-style-type: none"> ● The Great Decoupling จะส่งผลกระทบต่ออย่างเด่นชัดมากยิ่งขึ้น ● เทคโนโลยีใหม่ จะยิ่งทำให้หลายภาคอุตสาหกรรมเชื่อมโยงกันผ่าน The 3rd Unbundling มากขึ้น ● ข้อตกลงการค้าเสรีจะเดินหน้าในรูปแบบที่ครอบคลุม และมีมาตรฐานสูง (Comprehensive and High Standard)

อาณาบริเวณ/ประเด็น	สถานการณ์ปัจจุบัน	ฉกทัศน์ ระยะสั้น 1-2 ปี	ฉกทัศน์ ระยะกลาง 3-5 ปี
การพัฒนาอย่างยั่งยืน	<ul style="list-style-type: none"> ● การพัฒนาอย่างยั่งยืนคือ ปทัสถานสากลและเป้าหมายของโลก ● การสังเคราะห์ระหว่างการพัฒนาทางเศรษฐกิจและประเด็นทางสิ่งแวดล้อม และการผลิตและบริโภคอย่างรับผิดชอบ จะกลายเป็นความท้าทายใหม่ ทั้งนี้เนื่องจากเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) ที่มีเป้าหมายในเชิงคุณภาพ ● ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีมาอย่างต่อเนื่องในอดีต กลายเป็นความท้าทายในภาคการผลิต โดยเฉพาะอุตสาหกรรมเกษตร 	<ul style="list-style-type: none"> ● โควิด-19 ทำให้หลายประเทศพลาดจากการดำเนินนโยบายเพื่อบรรลุเป้าหมาย SDGs ● ความเหลื่อมล้ำในทุกมิติยังคงเป็นความท้าทายในระดับสูง ● คุณภาพการศึกษายังคงเป็นความท้าทายในระดับสูง โดยเฉพาะกับประเทศไทย ● โอกาสทางธุรกิจสำหรับผลผลิตการเกษตรของไทย โดยเฉพาะกับสินค้าเกษตรอินทรีย์ แต่ก็ยังมีประเด็นท้าทายด้านโลจิสติกส์ (Logistics) และโครงสร้างช่องทางการจัดจำหน่าย 	หลายประเทศจะเร่งดำเนินนโยบายเพื่อบรรลุเป้าหมาย SDGs
สิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศ	<ul style="list-style-type: none"> ● สถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศจะเป็นความเสี่ยงที่มีโอกาสเกิดขึ้นสูงและมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อเศรษฐกิจโลก ● กฎระเบียบของประเทศไทยมีการพัฒนา มากยิ่งขึ้นในเรื่องของการบริหารจัดการ 	<ul style="list-style-type: none"> ● การบริหารจัดการของเสียในประเทศไทยจะมีความรัดกุม รอบคอบมากยิ่งขึ้นในระยะสั้น (1-2 ปี 2021-2022) และจะเห็นผลดียิ่งขึ้นในระยะกลาง (3-5 ปี 2023-2025) โดยเฉพาะในประเด็นขยะพลาสติก และขยะทะเล ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพประชาชน สัตว์ และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ (เช่น การเผาขยะพลาสติกจะทำให้เกิดสารไดอะซิน) 	

อาณาบริเวณ/ประเด็น	สถานการณ์ปัจจุบัน	ฉกทัศน์ ระยะสั้น 1-2 ปี	ฉกทัศน์ ระยะกลาง 3-5 ปี
	<p>ขยะพลาสติก รวมทั้งยังมีบทบาทนำในประชาคมอาเซียนด้านการจัดการปัญหาขยะและของเสีย</p> <ul style="list-style-type: none"> ● แต่ในมิติการเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศและมลพิษทางอากาศ โดยเฉพาะ PM10, PM2.5 ยังไม่มีความก้าวหน้าที่เป็นรูปธรรมมากนัก 	<ul style="list-style-type: none"> ● ปัญหาฝุ่นละอองหมอกควัน โดยเฉพาะฝุ่นละอองที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางของอนุภาคเล็กกว่า 10 ไมครอน (PM 10) ซึ่งมีความฟุ้งกระจายสูง และ ฝุ่นละอองที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางของอนุภาคเล็กกว่า 2.5 ไมครอน (PM 2.5) ซึ่งสามารถแทรกซึมได้ถึงระดับเซลล์ของร่างกายมนุษย์ จะยังคงเป็นปัญหาต่อไป โดยเฉพาะในระยะสั้น (1-2 ปี) และปัญหาอาจจะทร่วงตัวต่อเนื่อง แต่คงไม่ได้ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นในระยะกลาง (3-5 ปี) ● ปัญหามลพิษและฝุ่นละอองหมอกควันอาจสร้างความสับสนเสี่ยงที่จะทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน 	

แผนภาพที่ 2: ผลกระทบจากระเบียบโลกสู่มิติสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ฉากทัศน์หากประเทศไทยไม่เปลี่ยนแปลง ไม่ปฏิรูป (Worst Case Scenario)

ในการอธิบายสิ่งที่ฉากทัศน์ที่จะเกิดขึ้นหากประเทศไทยไม่เปลี่ยนแปลง ไม่ปฏิรูป คณะผู้วิจัยจะแบ่งการนำเสนอออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ 1) ระเบียบโลกใหม่ที่จะเกิดขึ้นและกระทบต่อประเทศไทย 2) ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย การค้า และการลงทุน ที่เปลี่ยนแปลงไป 3) ผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย และ 4) ผลกระทบต่อสังคมของประเทศไทย โดยในแต่ละส่วนมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้ (พิจารณาควบคู่กับแผนภาพที่ 2)

1) ระเบียบโลกใหม่ที่จะเกิดขึ้นและกระทบต่อประเทศไทย

สหรัฐอเมริกาในฐานะมหาอำนาจขั้วเดียว (Uni-polarity) กำลังเดินทางสู่ภาวะถดถอย ความสามารถและอิทธิพลในการจัดระเบียบโลก ในการวางกฎเกณฑ์ กติกา และมาตรฐานต่างๆ ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่หากสหรัฐอเมริกายังคงใช้นโยบายชาตินิยมในรูปแบบคลั่งชาติ และการใช้ความรุนแรงในการตอบโต้กับสิ่งกระทบต่างๆ รวมทั้งวิธีการดำเนินนโยบายโดยไม่สนใจผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับประเทศอื่นๆ อาทิ การไม่สนใจในเรื่องผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศ การทำสงครามการค้า นโยบายแยกข้าวการผลิตเพื่อสร้างห่วงโซ่มูลค่าที่แยกตัวในระดับภูมิภาค (Decoupling and Reshoring) จะทำให้สหรัฐอเมริกาสูญเสียสถานะมหาอำนาจขั้วเดียวในระยะกลาง (3-5 ปี)

ในขณะที่ จีน ซึ่งมีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะตั้งแต่หลังทศวรรษ 1990 ก็ยังไม่มีควมพร้อมมากเพียงพอที่จะขึ้นมาแทนที่สหรัฐอเมริกาในการวางตำแหน่งของจีนให้เป็นมหาอำนาจในระยะสั้น (1-2 ปี) อย่างไรก็ตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของจีน ร่วมกับบอริมาโครงการความริเริ่มแถบและเส้นทาง (Belt and Road Initiative: BRI) จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้จีนมีศักยภาพสูงขึ้นในการขึ้นเป็นมหาอำนาจในระยะกลาง (3-5 ปี)

ด้านมหาอำนาจเดิมอย่างสหภาพยุโรป และรัสเซีย แม้จะยังมีเศรษฐกิจขนาดใหญ่ มีบทบาทในด้านการค้า และการลงทุนระหว่างประเทศ รวมทั้งเป็นหนึ่งในประเทศผู้สร้างสรรค์นวัตกรรม แต่ทั้งสหภาพยุโรป และรัสเซีย ก็ยังไม่อยู่ในสถานะที่จะขึ้นมาเป็นมหาอำนาจขั้วเดียวในการวางระเบียบโลก

เอเชียตะวันออก ทั้งญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ ยังคงเป็นพลังหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโลก เนื่องจากเป็นเจ้าของเทคโนโลยี เป็นเจ้าของเงินทุน และยังมีการส่งออกอำนาจละมุนในมิติสังคม-วัฒนธรรม ซึ่งทำให้ทั้งญี่ปุ่นและเกาหลีใต้อย่างมีศักยภาพในการควบคุมห่วงโซ่มูลค่าในระดับภูมิภาคต่อไป

ส่วนประเทศที่มีขนาดใหญ่ทั้งในมิติเศรษฐกิจ และมิติประชากรอย่างอินเดียและภูมิภาคเอเชียใต้ ก็ยังอยู่ในกระบวนการสร้างชาติ ปฏิรูปเศรษฐกิจ และพยายามยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรของตนเอง

ตะวันออกกลาง และโลกมุสลิม จะมีบทบาทมากยิ่งขึ้นในเวทีโลก แต่ในขณะเดียวกันความพยายามในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจที่แต่เดิมพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติเพียงไม่กี่ประเภท ก็ทำให้ภูมิภาคนี้ยังต้องพึ่งพาเทคโนโลยี และพึ่งพาห่วงโซ่มูลค่าในระดับภูมิภาค และระดับโลกมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการพึ่งพาสหประชาชาติที่เป็นเสมือนประตูเชื่อมโลกมุสลิมสู่ประเทศมีศักยภาพทางเศรษฐกิจ

ดังนั้นในระยะสั้น (1-2 ปี) ภาวะสุญญากาศในทางอำนาจในการวางระเบียบโลกยังคงเกิดขึ้น โลกที่มีมหาอำนาจหลายขั้ว (Multi-Polarity) จะเป็นโลกที่อยู่ในสภาวะที่ Amitav Archaya เรียกว่า Multiplex World นั่นคือ โลกที่อยู่ในภาวะยุ่งยากซับซ้อน (Complexity) และ ความยุ่งยากซับซ้อนนี้จะพบเท่าที่วิคูณ (Multiple) [Multiple + Complexity = Multiplex]

Multiplex World คือโลกที่ไม่มีผู้จัดระเบียบ (hegemon) ความหลากหลายในมิติการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม จะมีความแตกต่างหลากหลายมากยิ่งขึ้น แต่ในขณะเดียวกันมิติเหล่านี้ต่างก็เชื่อมโยงทุกประเทศและทุกภาคส่วนเข้าไว้ด้วยกันอย่างใกล้ชิดมากยิ่งขึ้น ผู้เล่นหลักทั้งที่เป็นผู้สร้างระเบียบโลก และผู้ทำลายระเบียบโลก จะไม่ใช่ภาครัฐ ของประเทศมหาอำนาจใด มหาอำนาจหนึ่ง อีกต่อไป แต่จะเป็นบทบาทขององค์การ และความร่วมมือระดับภูมิภาค, ผู้เล่นที่มีใช้ภาครัฐ อาทิ บริษัทข้ามชาติขนาดใหญ่ และเครือข่ายต่างๆ ที่เชื่อมโยงกลุ่มผลประโยชน์เข้าไว้ด้วยกัน

ในสถานการณ์เช่นนี้ แม้ประชาคมอาเซียนจะยังคงเป็นหนึ่งในกรอบการบูรณาการภูมิภาคที่ยังคงก้าวหน้าอย่างมั่นคง แต่ทุกประเทศสมาชิกก็มีอัตราการเจริญเติบโตเศรษฐกิจในระดับถดถอยอย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลมาจากโควิด-19 การค้าระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการค้าชายแดนระหว่างประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนที่มีพรมแดนติดกัน และมีพรมแดนติดกับทั้งจีน อินเดีย และเอเชียใต้ที่เป็นตลาดขนาดใหญ่ น่าจะเป็นตลาดและเป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญที่สุด

จากแผนภาพที่ 2 ขอให้เริ่มต้นจาก มุมขวาบนของแผนภาพ การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมในภาคการผลิตที่เกิดขึ้นในระดับโลกและส่งผลกระทบต่ออันไปถ้วนทั่วในทุกระบบเศรษฐกิจ คือ การปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 : Cyber-Physical System ที่หมายถึงเทคโนโลยีที่จะเชื่อมโยงโลกไซเบอร์ที่จับต้องไม่ได้ เข้ากับโลกกายภาพที่จับต้องได้ โดยมีปัญญาประดิษฐ์ หรือ Artificial Intelligence (AI) เป็นหัวใจสำคัญ ซึ่งนับเป็น Disruptive Technology ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวหน้า รวดเร็ว และมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจอย่างยิ่งยวด

ปัจจัยหลักๆ ที่สำคัญในการพัฒนา AI ได้แก่ การมีฐานข้อมูลขนาดใหญ่ การมีคอมพิวเตอร์ที่มีความสามารถสูงในการประมวลผล และการสร้างชุดคำสั่งที่ดีที่สุดเพื่อสอนคอมพิวเตอร์ให้สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนทำให้คอมพิวเตอร์เครื่องนั้นสามารถเรียนรู้และคิดวิเคราะห์เองได้ตามหลัก

เหตุและผล ซึ่งประเทศที่พร้อมที่สุดที่จะพัฒนาสิ่งเหล่านี้ และจะพัฒนาตนเองจนกลายเป็นมหาอำนาจใหม่ของโลกได้ คือ ประเทศจีน

นั่นทำให้สหรัฐอเมริกาสูญเสียความสามารถในการจัดระเบียบโลกที่เคยมีอยู่แต่เพียงผู้เดียวตลอดทศวรรษ 1990-2000 ทำให้เราเห็นการแสดงออกของผู้นำสหรัฐ ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ในลักษณะชาตินิยมที่มีรูปแบบคลั่งชาติ (Nationalism, เห็นว่าชาติของตนดีเด่นเหนือประเทศอื่นๆ), การเกลียดกลัวและใช้ความรุนแรงกับต่างชาติ (Xenophobia, Radicalism) และนำไปสู่นโยบายการค้าแบบปกป้องคุ้มกัน (Protectionism) ซึ่งนำไปสู่ภาวะสงครามการค้าซึ่งเกิดขึ้นตั้งแต่ช่วงครึ่งหลังของปี 2018 และยังคงดำเนินมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน (ปี 2020)

2) ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย การค้า และการลงทุน ที่เปลี่ยนแปลงไป

การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ แม้จะยังอยู่ในภาวะถดถอย แต่การผูกพันเข้าเป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่มูลค่าในระดับโลก (GVCs) และ/หรือ ห่วงโซ่มูลค่าในระดับภูมิภาค (RVCs) ก็ยังคงเป็นเครื่องยนต์หลักสำคัญในการสร้างการจ้างงาน และการเจริญเติบโตในระยะสั้น (1-2 ปี) และระยะกลาง (3-5 ปี) และความตกลงการค้าเสรีจะเป็นกลไกสำคัญในการทำให้ประเทศต่างๆ สามารถเข้าเป็นส่วนหนึ่งของ GVCs และ/หรือ RVCs ได้โดยมีแต้มต่อสิทธิประโยชน์ทางการค้าและการลงทุน การเจรจาการค้าในกรอบ RCEP ที่มีอาเซียนเป็นแกนกลาง และ CPTPP ที่มีสมาชิกประชาคมอาเซียนบางประเทศเข้าเป็นภาคี จะเป็นกรอบการค้าที่สำคัญในการกำหนดแนวทาง กฎ กติกา และมาตรฐานในการทำการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ ทั้งในห่วงโซ่มูลค่าระดับภูมิภาค (Regional Value Chains: RVCs) และการเชื่อมโยงระหว่างห่วงโซ่มูลค่าของทวีปเอเชีย และห่วงโซ่มูลค่าของทวีปอเมริกา ซึ่งแยกออกจากกันเนื่องจากนโยบายของสหรัฐอเมริกา (Decoupling)

ในระยะกลาง (3-5 ปี) ไทยและประชาคมอาเซียนยังคงมีความสัมพันธ์จากภาวะสุญญากาศทางอำนาจ ที่สหรัฐอเมริกาสูญเสียความสามารถในการจัดระเบียบโลก แต่จีนเองก็ยังไม่สามารถก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจนำได้ ดังนั้นความพยายามของมหาอำนาจเดิมในการปิดล้อมจำกัดเขตการขยายอิทธิพลของจีน และความพยายามของจีนในการขยายอิทธิพล คงจะกระทบทิศทางและแนวทางการดำเนินนโยบายการค้าต่างประเทศของอาเซียนที่อยู่ในการทำเลที่ตั้งที่เป็นจุดศูนย์กลางของความขัดแย้งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ในมิติการพัฒนาอย่างยั่งยืน สิ่งแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศ เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals 2030) จะเป็นอีกหนึ่งระเบียบโลกที่กำหนดรูปแบบและทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทางด้านเศรษฐกิจ ให้ต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น โดยจะส่งผลกระทบต่อทุกประเทศในโลกทั้งในระยะสั้น (1-2 ปี) และ ระยะกลาง (3-5 ปี) ในขณะที่ประเด็นด้านการเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศ โดยเฉพาะปัญหาการบริหารจัดการขยะ โดยเฉพาะขยะทะเล และการ

ป้องกันการเกิดมลภาวะเป็นพิษทางอากาศ โดยเฉพาะฝุ่นละอองหมอกควันที่มีอนุภาคขนาดเล็ก (PM10, PM2.5) จะเป็นประเด็นเร่งด่วนที่ต้องให้ความสำคัญในระยะสั้น (1-2 ปี)

และประเด็นทั้งหมดที่กล่าวถึงข้างต้นจะส่งผลกระทบต่อทุกประเทศในรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปจากที่ทุกภาคส่วนคุ้นชิน ทั้งนี้เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงระดับเทคโนโลยี (Disruptive Technology) ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในมิติการเมือง ความมั่นคง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ มิติเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ มิติการพัฒนาที่ยั่งยืน และประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม และ มิติสังคมและวัฒนธรรม โดยประเทศที่สามารถปรับตัวให้เท่าทันกับการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 Cyber-Physical System ซึ่งมีเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) เป็นแกนกลาง ในการเชื่อมโยงทุกสิ่งในทางกายภาพให้สามารถเชื่อมโยงสื่อสารถึงกันได้ในรูปแบบ Internet of Things (IOTs) จะเป็นประเทศที่จะมีบทบาทสูงและมีอำนาจต่อรองในการกำหนดระเบียบโลกใหม่

ในขณะที่การเปลี่ยนแปลงระดับเทคโนโลยีเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระเบียบโลก การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (โควิด-19) ในระดับโลก ซึ่งส่งผลกระทบทางด้านลบต่อทุกประเทศในทุกมิติ จะเป็นปัจจัยเร่งให้การปรับตัวเปลี่ยนแปลงสู่ระเบียบโลกใหม่เกิดขึ้นในอัตราเร่ง

นั่นนำไปสู่กล่องทางซ้ายบนของแผนภาพที่ 2 คือสงครามการค้าสหรัฐอเมริกา-จีน ที่ทั้งจีนและสหรัฐต่างก็ขึ้นอัตราภาษีศุลกากรและใช้มาตรการทางค้าที่ไม่ใช่ภาษี (Non-Tariff Measures: NTMs) ตอบโต้ซึ่งกันและกัน สหรัฐอเมริกาใช้นโยบาย Reshoring ดึงเงินลงทุนกลับไปลงทุนยังทวีปอเมริกา และในที่สุดจะนำไปสู่ภาวะการแบ่งแยกห่วงโซ่อุปทานในระดับโลก (Decoupling) และทำให้ห่วงโซ่มูลค่าการผลิตในระดับโลก (Global Values Chains: GVCs) แตกออกเป็นห่วงโซ่มูลค่าในระดับภูมิภาค (Regional Values Chains: RVCs) ของทวีปเอเชีย และทวีปอเมริกา ทำให้เห็นแนวคิดเรื่องการต่อต้านกระแสโลกาภิวัตน์ (Anti-Globalisation) มีกระแสรุ่งขึ้น

ในขณะที่ในมิติความมั่นคง การสร้างพันธมิตรในการปิดล้อมจำกัดเขตการขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจของจีนผ่านยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิก (Indo-Pacific Strategy) ก็ยังคงดำเนินการต่อไปและแข็งแกร่งมากยิ่งขึ้น

แนวโน้มที่ประเด็นความมั่นคง และประเด็นทางเศรษฐกิจจะมาบรรจบกันและพัฒนาไปสู่สงครามเทคโนโลยี เริ่มเกิดขึ้น เช่น ในกรณีโทรศัพท์มือถือ Huawei ในมือจะสามารถเข้าถึงบริการของ Google; การที่สหรัฐอเมริกาและประเทศพันธมิตรประกาศจะไม่ใช้เทคโนโลยีโทรคมนาคม 5G ของ Huawei และ ZTE ซึ่งเป็นบริษัทของจีน ที่ถูกกล่าวหาว่า ไม่มีความปลอดภัยทางไซเบอร์; และล่าสุดการห้ามใช้ Applications บางตัวจากบริษัทของประเทศจีนโดยสหรัฐอเมริกา

การกระทำในลักษณะการค้าแบบปกป้องคุ้มกันดังกล่าว ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมให้เกิดการชะลอตัวของการค้าและการลงทุนในระดับโลก

3) ผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย

หากประเทศไทยไม่สามารถปรับเปลี่ยนจุดอ่อนดั้งเดิมได้ ประเทศไทยในระเบียบโลกใหม่จะประสบความยุ่งยาก โดยพิจารณาจากมิติมูลค่าผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ (Y) ที่คำนวณจาก มูลค่าการบริโภคภายในประเทศ (C), การลงทุน (I), รายจ่ายภาครัฐ (G) และ การส่งออกสุทธิ (X-M) หรือจากสมการเศรษฐกิจมหภาค $Y = C + I + G + (X-M)$ โดยพิจารณาร่วมกับเครื่องมือในการกระตุ้นเศรษฐกิจคือ นโยบายการเงิน (Monetary Policy) และนโยบายการคลัง (Fiscal Policy)

เมื่อการค้าระหว่างประเทศชะลอตัวลง ประเทศไทยที่พึ่งพาการส่งออกเป็นหลักในขับเคลื่อนเศรษฐกิจก็เผชิญหน้ากับภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัวลงตาม (X-M, ซึ่งเป็นเสมือนเครื่องยนต์หลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย เมื่อเปรียบเทียบกับ C, I และ G) เห็นได้จากการคาดการณ์เศรษฐกิจไทยในช่วงต้นปี 2018 ที่เคยคาดว่าจะขยายตัวได้ถึงร้อยละ 5 หรือสูงกว่านั้น แต่เมื่อเกิดสงครามการค้า ไตรมาส 3 และ 4 ของปี 2018 การส่งออกติดลบ ทำให้เศรษฐกิจไทยโตได้เพียงร้อยละ 4.2 ในปี 2018 และส่งผลต่อเนื่องถึงการส่งออกที่ติดลบในไตรมาส 1 ปี 2019 โดยเศรษฐกิจไทยปี 2019 ขยายตัวได้เพียงร้อยละ 2.4 เท่านั้น ในขณะที่ในปี 2020 อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจะเป็นอัตราติดลบ ซึ่งทั้งหมดมีสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (COVID-19) เป็นปัจจัยเร่ง

เมื่อการค้าระหว่างประเทศชะลอตัวลง ส่งออกไม่ได้ การผลิตถดถอย ประกอบกับการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ทำให้การเดินทางระหว่างประเทศเพื่อเจรจาการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ แทบจะทำได้ไม่ทางปฏิบัติ นั้นทำให้ภาวการณ์ลงทุน ทั้งจากต่างประเทศ และภายในประเทศ ถดถอยลงตามไปด้วย นั้นหมายถึง เครื่องยนต์เครื่องที่ 2 ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ การลงทุน (I) หยุดชะงัก

เมื่อส่งออกไม่ได้ ผู้ผลิตไทยก็จะลดการผลิตลง โดยในระยะแรก มาตรการที่เจ้าของกิจการนิยมทำมากที่สุด เพราะไม่จำเป็นต้องจ้างกระทรวงแรงงาน ไม่จำเป็นต้องจ้างประกันสังคม คือการงดการจ้างงานล่วงเวลา หรือ OT ซึ่งแน่นอนว่ากระทบอย่างยิ่งต่อแรงงานไทย ทั้งนี้เนื่องจากคนงานส่วนใหญ่ใช้เงินเดือนจากการทำงานเต็มเวลาเป็นค่ากินอยู่ดำรงชีพในชีวิตประจำวัน และส่งรายได้จากการทำงานล่วงเวลากลับภูมิลำเนาต่างจังหวัด อันจะทำให้เงินไหลเวียนกลับสู่ภาคชนบทลดลง ขาดสภาพคล่อง และกระทบต่อเศรษฐกิจจากหลัา

หากงด OT แล้วต้นทุนยังไม่ลดลง และยังไม่สามารถสร้างรายรับเหนือต้นทุนได้ สิ่งที่เจ้าของโรงงานจะทำได้ต่อไปคือ การขยายวันหยุด เช่น จากหยุดชดเชย 1 วัน ก็จะปิดโรงงานต่อเป็นหยุด 3 วันแทน ซึ่งแน่นอนว่าลูกจ้างรายวันจะขาดรายได้ทันที นั่นคือผลกระทบในระลอกที่ 2 ที่รากหญ้าจะได้รับผลกระทบ

ท้ายที่สุด หากงด OT ก็แล้ว ขยายวันหยุดก็แล้ว แต่โรงงานยังมีปัญหา ขั้นตอนสุดท้ายคือการปลดคนงาน นี่คือผลกระทบทางตรงที่ส่งผลกระทบต่อภารกิจ เพราะถึงแรงงานจะได้เงินชดเชย แต่โอกาสในการหางานใหม่ในช่วงที่เศรษฐกิจทั้งในประเทศและในตลาดโลกชะลอตัวคงไม่ใช่เรื่องง่าย

ทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ การบริโภคภายในประเทศ (C) ซึ่งเป็นอีกเครื่องยนต์หลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหยุดชะงัก และนั่นทำให้ประเทศไทยเหลือเครื่องยนต์หลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจอีกเพียง 1 เครื่องยนต์ นั่นคือ การใช้จ่ายภาครัฐ (G) ซึ่งรัฐบาลเองก็ได้มีการออกมาตรการดูแลและเยียวยาผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ต่อเศรษฐกิจไทยทั้งทางตรงและทางอ้อม (Economic Stimulus Packages) ออกมาแล้วทั้งสิ้น 3 ระลอกในวันที่ 10 และ 24 มีนาคม และ 7 เมษายน 2563 รวมเป็นวงเงินมากกว่า 2.4 ล้านล้านบาท ซึ่งการใช้มาตรการดังกล่าวก็ทำให้เกิดสามารถพยุงผลกระทบทางเศรษฐกิจไปได้ในบางส่วน จะเห็นได้จากในไตรมาสที่ 2 ของปี 2563 แม้การบริโภคภายในประเทศ, การลงทุน, การส่งออก, และการนำเข้าจะหดตัวที่อัตราร้อยละ -6.6, -8.0, -28.3 และ -23.3 ตามลำดับ แต่การใช้จ่ายภาครัฐยังคงขยายตัวในอัตราร้อยละ 1.4 แต่แรงขับเคลื่อนที่ขยายตัว ก็ยังไม่สามารถดึงให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้อยู่ดี พิจารณาได้จากตัวเลขอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของไตรมาสที่ 2 ที่ถดถอยในอัตราร้อยละ -12.2 และในขณะเดียวกัน เนื่องจาบบประมาณที่ใช้ในการกระตุ้นเศรษฐกิจดังกล่าว ส่วนหนึ่งมาจากการก่อหนี้สาธารณะ จึงทำให้เกิดความกังวลต่อไปว่า ประเทศไทยจะเข้าใกล้เพดานการก่อหนี้สาธารณะที่ระดับร้อยละ 60 ของมูลค่าผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ รวมทั้งเข้าใกล้ข้อจำกัดของการใช้นโยบายการคลังในการกระตุ้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแล้วหรือไม่

และเมื่อพิจารณาปัจจัยข้างต้นร่วมกับจุดอ่อนดั้งเดิม (Original Sins) ของประเทศไทยที่มีมาตั้งแต่ก่อนการเปลี่ยนแปลงระเบียบโลก นั่นคือ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร จากสังคมสูงวัย (Ageing Society) สู่สังคมสูงวัยเพิ่มขึ้น (Aged Society) สังคมสูงวัยเพิ่มขึ้น หมายความว่า ประเทศจะมีประชากรวัยทำงานที่ลดลงอย่างมาก เราจะขาดแคลนแรงงานที่มีค่าจ้างต่ำ ปัญหาคือผู้ผลิตของเราไม่สามารถปรับโครงสร้างการผลิตจนลดการใช้แรงงานไร้ฝีมือได้

ขณะเดียวกัน เศรษฐกิจไทยที่ขยายตัวอย่างต่อเนื่องหลังวิกฤตเศรษฐกิจต้มยำกุ้ง (1997 Asian Financial Crisis) ทำให้คนไทยส่วนใหญ่อยู่ดีกินดีและเรียนสูงขึ้น ยังส่งผลให้แรงงานไทยที่มีการศึกษาสูงขึ้นอยู่ในสถานที่ที่ต้องการเลือกที่จะไม่ทำงานในบางรูปแบบ ผู้ผลิตไทยจึงนิยมใช้บริการแรงงานต่างด้าว สังคมสูงวัยเป็นตัวเร่งทำให้ประเทศไทยจากเดิมที่พึ่งพาแรงงานต่างด้าวในภาคการผลิตและบริการในระบบเศรษฐกิจอยู่แล้วจะต้องมีการนำเข้าแรงงานต่างด้าวเพิ่มมากขึ้นอีกในอนาคตซึ่งทำให้มีเงินไหลออกนอกระบบเศรษฐกิจของไทยอย่างต่อเนื่อง

สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน เผยแพร่ข้อมูล ณ เมษายน 2562 ว่าประเทศไทยมีแรงงานต่างด้าวทำงานในประเทศ 2,950,684 คน คนงานเหล่านี้ทำงานและส่งเงินกลับประเทศต้นทางทุก

เดือน หากตั้งข้อสมมติว่า คนงานต่างด้าวแต่ละคนส่งเงินกลับประเทศต้นทางของตนเองเดือนละ 1,500 บาท นั้น เท่ากับเงินไหลออกนอกประเทศเดือนละ 5.93 พันล้านบาท

แต่ในความเป็นจริง เนื่องจากอีกหนึ่งจุดอ่อนดั้งเดิมของประเทศ เรื่อง การทุจริต คอร์รัปชัน ทำให้จำนวนคนงานต่างด้าวที่ทำงานอยู่ในประเทศไทยมีมากกว่าตัวเลขทางการ และพวกเขาส่งเงินกลับบ้านมากกว่าเดือนละ 1,500 บาท สมมติมีแรงงานต่างด้าว 5 ล้านคน ส่งเงินกลับบ้านเดือนละ 2,000 บาท/คน นั้นหมายความว่า จะมีเงินไหลออกจากระบบเศรษฐกิจไทยเดือนละ 1 หมื่นล้านบาท นั้นหมายความว่า ในแต่ละเดือนสภาพคล่องของปริมาณเงินในระบบจะไหลออกไปอย่างมีนัยสำคัญ และหากพิจารณาตลอดทั้งปี นั้นหมายถึงสภาพคล่องที่จะหดหายไปกว่าแสนล้านบาท

และเมื่อพิจารณาประเด็นสภาพคล่องไหลออก ร่วมกับรูปแบบพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปจากระดับการพัฒนาการของเทคโนโลยี ทำให้ปัจจุบันมีผู้บริโภคจำนวนมากจับจ่ายใช้สอยผ่านระบบอินเทอร์เน็ต โดยใช้ Platform ในการสั่งซื้อสินค้าและบริการออนไลน์เพิ่มมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะ Lazada, Shopee, AliExpress, Amazon, Ebay, Agoda, Expedia, Traveloka ซึ่ง Platform เกือบทั้งหมดเป็นของผู้ให้บริการต่างชาติ และซื้อสินค้าและบริการจากต่างประเทศ รวมทั้งยังใช้เครื่องมือในการชำระเงินที่ต้องชำระบัญชีในต่างประเทศ เหล่านี้ยิ่งทำให้สภาพคล่องไหลออกนอกระบบมากยิ่งขึ้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะทำให้เกิดข้อจำกัดของการใช้นโยบายทางการเงินเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ และเมื่อประเทศไทยมีความเสี่ยงที่จะถึงข้อจำกัดในการใช้นโยบายการคลังร่วมด้วยแล้ว การกระตุ้นให้เศรษฐกิจไทยเดินหน้าไปได้ก็อาจจะถึงทางตันในกับดักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค (Macroeconomic Policy Traps)

4) ผลกระทบต่อสังคมของประเทศไทย

สงครามการค้า การแตกตัวของห่วงโซ่การผลิตในระดับโลก และเศรษฐกิจที่ตกต่ำเรื้อรังทำให้เศรษฐกิจไทยถดถอย หรือชะลอตัว นั้นทำให้โอกาสทางงานใหม่สำหรับแรงงานลดน้อยลงอย่างมีนัยสำคัญ แรงงานต่างด้าวและหุ่นยนต์เข้ามาทำงานแทน ในขณะที่ในสังคมสูงวัยเพิ่มขึ้น ทำให้ประชาชนมีอายุชื่อยาวนานมากยิ่งขึ้น แต่พวกเขากลับไม่มีความรู้ทางการเงิน (Financial Literacy) ดังนั้นภาวะว่างงาน ไม่มีเงินรายได้ในวัยชรา จะยิ่งทำให้ประเทศไทยต้องการระบบสวัสดิการสังคมเพิ่มมากยิ่งขึ้น ในขณะที่การคอร์รัปชันและการบังคับใช้กฎหมายอย่างไม่มีประสิทธิภาพและบางครั้งไม่เป็นธรรม ก็เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ระบบสวัสดิการสังคมของไทยไม่สามารถตอบสนองความต้องการที่เพิ่มสูงขึ้นได้

แต่นั่นก็ยังไม่สำคัญเท่ากับที่ระบบการจัดเก็บภาษีของไทยไม่ใช้ในรูปแบบรัฐสวัสดิการ โดยโครงสร้างการจัดเก็บภาษีปัจจุบันยังทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำของประชาชน มีความซ้ำซ้อน และไม่สามารถทำให้รัฐจัดสรรระบบสวัสดิการได้เพียงพอและมีประสิทธิภาพต่อประชาชน ในขณะที่เดียวกันประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี

ทางตรงจากฐานภาษีที่ไม่ครอบคลุมประชาชนทั้งหมดและยังมีการหลีกเลี่ยงการจ่ายภาษี ก็ยังเป็นอุปสรรคเพิ่มเติมอีกด้วย

เมื่อประชาชนมีความต้องการ แต่ภาครัฐไม่สามารถจัดสรรระบบสวัสดิการสังคมเหล่านั้นได้ สุนัขอากาศทางสังคม-เศรษฐกิจก็จะเกิดขึ้น ขณะเดียวกัน การที่สังคมไทยยังมีระบอบทุนนิยมสามัญควบคู่กับการคอร์รัปชัน ปราบปรามการ ‘มาเฟีย’ ก็จะเกิดขึ้น กล่าวคือมาเฟียจะเข้ามาเป็นผู้ให้บริการในบริการเหล่านี้ (Briquet and Favarel-Garrigues, 2010; Wolf, 2012; ศูนย์ยุโรปศึกษาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2018) เพื่อสร้างคนที่พึ่งพามาเฟียให้เป็นเสมือนโล่คุ้มภัยที่ทำให้ระบบทางการไม่สามารถเข้ามากวาดล้างมาเฟียเหล่านี้ได้ มาเฟียเหล่านั้นก็คงแสวงหาประโยชน์ทางทุนนิยมสามัญต่อไป โดยที่องค์การอาชญากรรม กลุ่มความคิดสุดโต่ง และอาชญากรรมในโลกไซเบอร์เพื่อการฟอกเงินและนำเงินนั้นมาบริหารจัดการบริการของพวกเขาไป ก็จะดำเนินต่อไปในลักษณะของวงจรอุบาทว์ และปัจจัยเร่งให้วงจรอุบาทว์เหล่านี้เกิดขึ้นคือปัญหาหนี้ครัวเรือนที่หมักหมมจนทำให้ครัวเรือนไทยไม่สามารถหาทางออกจากวงจรเหล่านี้ได้

โดยเมื่อพิจารณาประเด็นที่กล่าวถึงข้างต้นทั้งหมดร่วมกับปัญหาการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรม ปัญหาความเหลื่อมล้ำ ก็จะยิ่งทำให้คนจนซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ ที่เปราะบางอยู่แล้วเนื่องจากปัญหาหนี้ครัวเรือนกลายเป็นกลุ่มผู้ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด

ในขณะที่มิติเรื่องสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม และการเปลี่ยนแปลงในสถานะภูมิอากาศเป็นสิ่งซึ่งส่งผลกระทบต่อประชาชนทุกคนโดยไม่เลือกฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม

นั่นหมายความว่า หากประเทศไทยไม่มีการปฏิรูป ไม่มีการเปลี่ยนแปลง และไม่ดำเนินนโยบายใดๆ ในการลดผลกระทบจากระเบียบโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ประเทศไทยจะสุ่มเสี่ยงอย่างยิ่งต่อปัญหาที่รุนแรงที่สุด นั่นคือ คุณภาพชีวิตที่ถดถอยลงจนประชาชนชาวไทยไม่มีความมั่นคงของมนุษย์

ข้อเสนอแนะทางนโยบาย

เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาดังกล่าว และเพื่อเดินหน้าไปสู่เป้าหมายระยะสั้น (1-2 ปี) ประเทศไทย “อยู่รอด” และระยะกลาง (3-5 ปี) ประเทศไทยเดินหน้าอย่าง “ยั่งยืน” คณะผู้วิจัยจะนำเสนอข้อเสนอแนะทางนโยบายใน 2 มิติ คือ ในภูมิรัฐศาสตร์ และในมิติเศรษฐกิจ

และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเหล่านี้ คณะผู้วิจัยวินิจฉัยว่าประเทศไทยยังมีจุดเปราะบาง (Painpoints) ที่ต้องการการแก้ปัญหาในเชิงนโยบาย 19 จุด โดยสามารถจำแนกออกได้เป็น 9 ชุดความท้าทายดังนี้

ชุดความท้าทายที่ 1: การค้าระหว่างประเทศ

- 1) ส่งออกไม่ได้ เนื่องจาก ห่วงโซ่อุปทานระดับโลกหยุดชะงัก
- 2) ส่งออกไม่ได้ เนื่องจาก อุปสงค์ลดลง ในระยะสั้น
- 3) ส่งออกไม่ได้ เพราะ สินค้าและบริการที่ผลิตขาดความสามารถทางการแข่งขัน
- 4) ส่งออกไม่ได้เพราะเทคโนโลยีการผลิตเปลี่ยน

ชุดความท้าทายที่ 2: การบริโภคภายในประเทศ

- 5) การบริโภคลดลง เพราะ ขาดความมั่นใจ
- 6) การบริโภคลดลง เพราะ รายได้ลดเนื่องการว่างงาน

ชุดความท้าทายที่ 3: การลงทุน

- 7) การลงทุนภายในประเทศลดลง เพราะ กิจกรรมทางเศรษฐกิจชะลอตัว
- 8) การลงทุนจากต่างประเทศ (FDI) ที่ลดลง เพราะ ขาดความสามารถทางการแข่งขัน

ชุดความท้าทายที่ 4: ผลกระทบจากโควิด-19

- 9) โควิด-19 ทำให้การโยกย้ายแรงงานต่างด้าวกลับท้องถิ่น ขาดแรงงาน
- 10) โควิด-19 ทำให้การโยกย้ายแรงงานไทยกลับท้องถิ่น สภาพคล่องที่เคยไหลเข้าลดลง

ชุดความท้าทายที่ 5: ข้อจำกัดในการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจมหภาค

- 11) พึ่งพานโยบายการคลังในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ในระยะสั้น
- 12) เพดานในการก่อหนี้สาธารณะ

ชุดความท้าทายที่ 6: การปรับตัวทางสังคม

- 13) ต้นทุนในการปรับตัวเพื่อเข้าสู่ปีที่ฐานใหม่ (New Social Norms) สูงจนเกินไป และส่งผลกระทบต่อสังคม

ชุดความท้าทายที่ 7: การปรับตัวสู่โลกในยุคดิจิทัล

- 14) ไม่อาจใช้ประโยชน์จากช่องทางการจัดจำหน่าย Online ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 15) สภาพคล่องไหลออกนอกระบบเนื่องจากผู้บริโภคเปลี่ยนพฤติกรรมซื้อของ Online

ชุดความท้าทายที่ 8: การปรับตัวของผู้ผลิตและโครงสร้างการผลิต

- 16) ผู้ผลิตยังไม่มีสมาธิอย่างลึกซึ้งซึ่งว่าความต้องการแท้จริงของผู้บริโภคต้องการอะไร
- 17) โครงสร้างทางเศรษฐกิจเปลี่ยนและภาคการผลิตไม่สามารถปรับตัวได้ทัน

ชุดความท้าทายที่ 9: สถานะของประเทศไทยในมิติความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

- 18) ประเทศไทยถูกกดดันให้เลือกข้างในเวทีระหว่างประเทศ
- 19) ประเทศไทยประเมินค่าตนเองต่ำในเวทีระหว่างประเทศโดยเฉพาะกับมหาอำนาจ

ข้อเสนอแนะทางนโยบายในมิติภูมิรัฐศาสตร์

- 1) ท่าทีของไทยคือ ไทยเป็นมิตรกับทุกประเทศ (We seek No Enmity)
- 2) รักษาดุลแห่งอำนาจ เพื่อตอบสนองภาวะกดดันที่รุนแรงขึ้นของมหาอำนาจ โดยไม่ปล่อยให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งบีบบังคับให้ไทยดำเนินนโยบายที่ขัดแย้งกับกฎระเบียบของประชาคมนานาชาติ และขัดกับผลประโยชน์ของฝ่ายไทย เช่น กรณีคลองไทย, กรณีความขัดแย้งในภูมิภาคอื่นๆ, การใช้เวทีระดับภูมิภาคและอนุภูมิภาค เช่น BIMSTEC APEC
- 3) ประชาคมอาเซียนคือความสัมพันธ์ที่ไทยต้องให้ความสำคัญสูงสุดและไทยต้องเล่นบทบาทนำ เพื่อเพิ่มดุลอำนาจในการต่อรองในเวทีนานาชาติ โดยมี วิถีอาเซียน และ ความเป็นแกนกลางของอาเซียน เป็นหลักการสำคัญ ในการขับเคลื่อนกระบวนการ Regionalisation โดยเครื่องมือสำคัญคือ อำนาจละมุนของไทยผ่าน People-to-People Connectivity เช่น การศึกษา การให้ความช่วยเหลือด้านสาธารณสุขบุคคลและโครงสร้างพื้นฐาน
- 4) ท่ามกลางวิกฤตการณ์ความขัดแย้งของประเทศมหาอำนาจ ไทยสามารถเป็นทางเลือกสำคัญ ของนานาชาติในมิติการค้า และการลงทุน เช่น กรณีสงครามการค้า (จีน-สหรัฐฯ-อินเดีย) กรณีความขัดแย้งระหว่างญี่ปุ่น-เกาหลี
- 5) ไทยต้องแสวงหาโอกาสใหม่ในภูมิภาคอื่นๆ โดยเฉพาะ เอเชียใต้ ตะวันออกกลาง โลกมุสลิม และ โลกมลายู

ข้อเสนอแนะทางนโยบายในมิติเศรษฐกิจ

- เน้นนโยบายที่ทำให้เกิดการจ้างงานเพื่อบรรเทาผลกระทบจากโควิด-19 และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน
- วางตำแหน่งประเทศไทยในระดับภูมิภาคเพื่อแสวงโอกาสของไทยทางการค้าและการลงทุน ท่ามกลางความขัดแย้งของมหาอำนาจ

- ประเทศไทยต้องเดินหน้าด้วยนโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งในมิติเศรษฐกิจ การเมือง-ความมั่นคง และสังคม-วัฒนธรรม โดยคำนึงถึงเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ BCG Economy (Bio-, Circular-, Green- Economy)
- การสร้างแต้มต่อทางการค้า และการดึงดูดการลงทุน ผ่านข้อตกลงทางการค้าทั้งในระดับภูมิภาค อนุภูมิภาค และทวีปภาคี โดยต้องเป็นข้อตกลงการค้าที่ครอบคลุมและมีมาตรฐานสูง (Comprehensive and High Standard Trading Arrangement)
- สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าในทุกมิติ ทั้งในทางกายภาพ (Physical Connectivity) อาทิ การเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐาน และในทางสถาบัน (Institution Connectivity) อาทิ กฎ ระเบียบ กติกา
- ปฏิรูปกฎหมาย Regulatory Guillotine, Good Regulatory Practice และ Regulatory Impact Analysis
- แสวงหาช่องทางการจัดจำหน่าย “ใหม่” ทั้งในมิติพื้นที่ภูมิศาสตร์ ประเทศใหม่ เมืองใหม่ มิติประชากร กลุ่มเป้าหมายใหม่ และช่องทางการจัดจำหน่ายใหม่ เช่น Platform Economy
- ต้องสร้างผลผลิตที่คุณภาพสูง สร้างความเชื่อมั่น สร้างตราสินค้าและภาคการผลิตที่ไทยต้องส่งเสริม และแนวทางการส่งเสริมคือ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อแก้ปัญหาจุดเปราะบาง (Painpoints) ที่ต้องการการแก้ปัญหาในเชิงนโยบาย 19 จุด ที่กล่าวถึงข้างต้น เพื่อบรรลุเป้าหมาย “อยู่รอด” อย่าง “ยั่งยืน” สามารถพิจารณาได้จากตารางที่ 2

ตารางที่ 2: ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อแก้ปัญหา 19 จุดเปราะบาง (Painpoints) ของประเทศไทย

ประเด็นเปราะบาง	ข้อเสนอแนะทางด้านภูมิรัฐศาสตร์	ข้อเสนอแนะทางเศรษฐศาสตร์	ฉกทศน์	หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง
1. ส่งออกไม่ได้ เนื่องจากห่วงโซ่อุปทานระดับโลกหยุดชะงัก	จัดวางตำแหน่งของประเทศไทยท่ามกลางวิกฤตการณ์ความขัดแย้งของประเทศมหาอำนาจ ไทยสามารถเป็นทางเลือกสำคัญ ของนานาประเทศในมิติการค้า และการลงทุน โดยประเทศไทยต้องไม่เทความสัมพันธ์ในทุกมิติของไทยไปที่มหาอำนาจใดมหาอำนาจหนึ่งแต่ต้องถ่วงดุลอำนาจให้เหมาะสม โดยเน้นสร้างความสัมพันธ์ที่หลากหลายมิติกับหลากหลายประเทศ	ปฏิรูปกฎหมาย กฎเกณฑ์ และระเบียบ รวมทั้งเร่งสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า (Trade Facilitations: TFs) โดยกฎหมายที่ต้อเร่งปฏิรูปสามารถพิจารณาได้จากข้อเสนอของโครงการทบทวนใบอนุญาตของทางราชการ (Thailand's Smart and Simple License) ที่เคยดำเนินการศึกษาไปแล้วแต่ยังไม่ได้นำไปปฏิบัติ ภายใต้อความรับผิดชอบของสำนักนายกรัฐมนตรี	ระยะสั้น	กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงแรงงาน สำนักนายกรัฐมนตรี
2. ส่งออกไม่ได้เพราะ อุปสงค์ลดลง ในระยะสั้น		1) เน้นการสร้างตลาดใหม่ โดยตลาดใหม่อาจหมายถึง ประเทศเดิมแต่เป็นเมืองใหม่ หรือเป็นกลุ่มลูกค้ากลุ่มใหม่ หรือ เป็นตลาดเดิมแต่ใช้ช่องทางการจัดจำหน่ายใหม่ เช่น การใช้ Platform Economy	ระยะสั้น	กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และ

ประเด็นประาะบาง	ข้อเสนอแนะทางด้านภูมิรัฐศาสตร์	ข้อเสนอแนะทางเศรษฐศาสตร์	ฉากทัศน์	หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง
		2) ลดการพึ่งพาการส่งออก เน้นเพิ่มสัดส่วนการค้าภายในประเทศ		นวัตกรรม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจ และสังคม
3. ส่งออกไม่ได้ เพราะสินค้าและบริการที่ผลิตขาดความสามารถทางการแข่งขัน	สร้างความสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ เพื่อเพิ่มโอกาสในทางธุรกิจ และเจาะเข้าสู่ตลาดใหม่	1) สร้างความสามารถทางการแข่งขัน โดยเน้นปรับปรุงรูปแบบของสินค้าและบริการให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคในตลาดต่างๆ ที่มีความต้องการที่แตกต่างกัน 2) สร้างแต้มต่อ สิทธิพิเศษ และสิทธิประโยชน์ทางการค้าและการลงทุนผ่านการเจรจาการค้าในข้อตกลงการค้าใหม่ๆ หรือปรับปรุงข้อตกลงการค้าที่มีอยู่เดิมให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น	ระยะสั้น และระยะกลาง	กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจ และสังคม
4. ส่งออกไม่ได้เพราะเทคโนโลยีการผลิตเปลี่ยน		1) ปฏิรูประบบการศึกษา ในทุกระดับชั้น เพื่อให้ผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพ ตรงตามความต้องการ	ระยะสั้น และระยะกลาง	กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม สำนักงานกฤษฎีกา กระทรวงแรงงาน กระทรวงพาณิชย์

ประเด็นประาะบาง	ข้อเสนอแนะทางด้านภูมิรัฐศาสตร์	ข้อเสนอแนะทางเศรษฐศาสตร์	ฉกทศน์	หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง
		โดยต้องเริ่มจากการปฏิรูป กระทรวงศึกษาเป็นอันดับแรก 2) พัฒนาทักษะของแรงงานทั้งใน ลักษณะของการสร้างทักษะใหม่ (Re-skill) และ/หรือ เพิ่มพูน ทักษะเดิม (Up-skill) 3) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อ ส่งเสริม สนับสนุน และใช้ ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์จาก งานวิจัย		กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการ ท่องเที่ยวและกีฬา
5. การบริโภคลดลง เพราะขาดความมั่นใจ		1) เน้นการสร้างตลาดใหม่ โดยตลาด ใหม่อาจหมายถึง ประเทศเดิมแต่ เป็นเมืองใหม่ หรือเป็นกลุ่มลูกค้า กลุ่มใหม่ หรือ เป็นตลาดเดิมแต่ใช้ ช่องทางการจัดจำหน่ายใหม่ เช่น การใช้ Platform Economy 2) สร้างตราสินค้า (Brand) ที่ต้อง เน้นคุณภาพเป็นหัวใจสำคัญเพื่อ	ระยะสั้น	กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตร และสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวง อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และ นวัตกรรม กระทรวงดิจิทัลเพื่อ เศรษฐกิจและสังคม กระทรวงการคลัง

ประเด็นประาะบาง	ข้อเสนอแนะทางด้านภูมิรัฐศาสตร์	ข้อเสนอแนะทางเศรษฐศาสตร์	ฉกทศน์	หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง
		สร้างความเชื่อมั่นในตราสินค้า (Trust)		
6. การบริโภคลดลง เพราะรายได้ลดเนื่องการว่างงาน		เร่งใช้นโยบายการคลังเพื่อการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยงบประมาณที่ใช้ต้องเน้นทำนโยบายเพื่อให้เกิดการจ้างงานในภาคการผลิตแท้จริง	ระยะสั้น	กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงการคลัง
7. การลงทุนภายในประเทศลดลง เพราะกิจกรรมทางเศรษฐกิจชะลอตัว		<ol style="list-style-type: none"> 1) ปรับปรุง เชื่อมโยง และเร่งสร้างโครงสร้างพื้นฐาน (ทั้ง Hardware และ Software) 2) ใช้มาตรการกระตุ้นการลงทุน ทั้งส่งเสริม สนับสนุน และปกป้องการลงทุน 3) พัฒนาทักษะของแรงงานทั้งในลักษณะของการสร้างทักษะใหม่ (Re-skill) และ/หรือ เพิ่มพูนทักษะเดิม (Up-skill) 	ระยะสั้น	กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม กระทรวงการคลัง กระทรวงคมนาคม สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน กระทรวงยุติธรรม สำนักนายกรัฐมนตรี

ประเด็นประาะบาง	ข้อเสนอแนะทางด้านภูมิรัฐศาสตร์	ข้อเสนอแนะทางเศรษฐศาสตร์	ฉกทัศน์	หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง
		4) ปฏิรูปกฎหมาย ระเบียบ และ กติกาต่างๆ ด้วยกระบวนการ Regulatory Guillotine		
8. การลงทุนจาก ต่างประเทศ (FDI) ที่ ลดลง เพราะ ขาดความสามารถ ทางการแข่งขัน	วางตำแหน่งประเทศไทยให้พร้อมเป็น พันธมิตรกับทุกประเทศ โดยเน้น หลักการแสวงหาผลประโยชน์ร่วมกัน ทั้งนี้ต้องแยกมิติความสัมพันธ์ระหว่าง ประเทศให้ชัดเจนว่าในแต่ละมิติจะมีความสัมพันธ์กับประเทศใดในทิศทางใด	<ol style="list-style-type: none"> 1) ปรับปรุง เชื่อมโยง และเร่งสร้าง โครงสร้างพื้นฐาน (ทั้ง Hardware และ Software) 2) ใช้มาตรการกระตุ้นการลงทุน ทั้ง ส่งเสริม สนับสนุน และปกป้อง การลงทุน 3) พัฒนาทักษะของแรงงานทั้งใน ลักษณะของการสร้างทักษะใหม่ (Re-skill) และ/หรือ เพิ่มพูน ทักษะเดิม (Up-skill) 4) ปฏิรูปกฎหมาย ระเบียบ และ กติกาต่างๆ ด้วยกระบวนการ Regulatory Guillotine 	ระยะสั้น และ ระยะกลาง	กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวง พาณิชย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย กระทรวง อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และ นวัตกรรม กระทรวงการคลัง กระทรวงคมนาคม สำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน กระทรวงยุติธรรม สำนัก นายกรัฐมนตรี

ประเด็นประาะบาง	ข้อเสนอแนะทางด้านภูมิรัฐศาสตร์	ข้อเสนอแนะทางเศรษฐศาสตร์	ฉากทัศน์	หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง
9. โควิด-19 ทำให้การโยกย้ายแรงงานต่างด้าวกลับท้องถิ่นขาดแรงงาน		<ol style="list-style-type: none"> เร่งใช้นโยบายการคลังเพื่อการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยงบประมาณที่ใช้ต้องเน้นทำนโยบายเพื่อให้เกิดการจ้างงานในภาคการผลิตแท้จริง พัฒนาทักษะของแรงงานทั้งในลักษณะของการสร้างทักษะใหม่ (Re-skill) และ/หรือ เพิ่มพูนทักษะเดิม (Up-skill) 	ระยะสั้น	กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงการคลัง
10. โควิด-19 ทำให้การโยกย้ายแรงงานไทยกลับท้องถิ่นสภาพคล่องที่เคยไหลเข้าลดลง		<ol style="list-style-type: none"> เร่งใช้นโยบายการคลังเพื่อการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยงบประมาณที่ใช้ต้องเน้นทำนโยบายเพื่อให้เกิดการจ้างงานในภาคการผลิตแท้จริง พัฒนาทักษะของแรงงานทั้งในลักษณะของการสร้างทักษะใหม่ (Re-skill) และ/หรือ เพิ่มพูนทักษะเดิม (Up-skill) 	ระยะสั้น	กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงการคลัง
11. พังพานโยบายการคลังในการขับเคลื่อน		<ol style="list-style-type: none"> เร่งใช้นโยบายการคลังเพื่อการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยงบประมาณ 	ระยะสั้น	กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม

ประเด็นประาะบาง	ข้อเสนอแนะทางด้านภูมิรัฐศาสตร์	ข้อเสนอแนะทางเศรษฐศาสตร์	ฉากทัศน์	หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง
เศรษฐกิจ ในระยะสั้น อาจนำไปสู่กับดักในการ ใช้นโยบายเศรษฐกิจมห ภาค		ที่ใช้อย่างเน้นทำนโยบายเพื่อให้เกิด การจ้างงานในภาคการผลิตแท้จริง 2) ปรับปรุงกฎเกณฑ์เกี่ยวกับเพดาน การกีดกันสำธารณะ โดยเน้น ประสิทธิภาพในการจัดหารายได้ ในอนาคตเป็นเป้าหมาย แทนที่ สัดส่วนหนี้สำธารณะต่อมูลค่า ผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ		กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม กระทรวงการคลัง
12. เพดานในการกีดกัน สำธารณะ		ปรับปรุงกฎเกณฑ์เกี่ยวกับเพดานการ กีดกันสำธารณะ บังคับใช้ พรบ.วินัย การคลัง โดยเน้นประสิทธิภาพในการ จัดหารายได้ในอนาคตเป็นเป้าหมาย แทนที่สัดส่วนหนี้สำธารณะต่อมูลค่า ผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ	ระยะสั้น	กระทรวงการคลัง
13. ต้นทุนในการปรับตัว เพื่อเข้าสู่ปัทสนฐานใหม่ (New Social Norms) สูงจนเกินไป และส่งผล กระทบต่อสังคม	เปลี่ยนทัศนคติ (Mindset) ในการปกป้องผลประโยชน์ของประเทศ โดยความ เข้าใจสภาพความเป็นจริงของสังคมไทยมากขึ้น		ระยะสั้น	กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวง พาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม กระทรวงดิจิทัลเพื่อ เศรษฐกิจและสังคม

ประเด็นประาะบาง	ข้อเสนอแนะทางด้านภูมิรัฐศาสตร์	ข้อเสนอแนะทางเศรษฐศาสตร์	ฉกทัศน์	หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง
<p>14. ไม่อาจใช้ประโยชน์จากช่องทางการจัดจำหน่าย Online ได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>		<p>1) เน้นการสร้างตลาดใหม่ โดยตลาดใหม่อาจหมายถึง ประเทศเดิมแต่เป็นเมืองใหม่ หรือเป็นกลุ่มลูกค้ากลุ่มใหม่ หรือ เป็นตลาดเดิมแต่ใช้ช่องทางการจัดจำหน่ายใหม่ เช่น การใช้ Platform Economy</p> <p>2) ต้องสร้างอำนาจต่อรองเพื่อให้เข้าถึงฐานข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อรับทราบความต้องการแท้จริง (Intelligence and Insight) จากผู้ให้บริการ Platform</p>		<p>กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม</p> <p>กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม</p>
<p>15. สภาพคล่องไหลออกนอกระบบเนื่องจากผู้บริโภครเปลี่ยนพฤติกรรมซื้อของ Online</p>		<p>1) เน้นการสร้างตลาดใหม่ โดยตลาดใหม่อาจหมายถึง ประเทศเดิมแต่เป็นเมืองใหม่ หรือเป็นกลุ่มลูกค้ากลุ่มใหม่ หรือ เป็นตลาดเดิมแต่ใช้ช่องทางการจัดจำหน่ายใหม่ เช่น การใช้ Platform Economy โดยต้องสร้างอำนาจต่อรองเพื่อให้เข้าถึงฐานข้อมูลและการ</p>	<p>ระยะสั้น และระยะกลาง</p>	<p>กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม</p> <p>กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำนักนายกรัฐมนตรี</p>

ประเด็นประาะบาง	ข้อเสนอแนะทางด้านภูมิรัฐศาสตร์	ข้อเสนอแนะทางเศรษฐศาสตร์	ฉกทัศน์	หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง
		<p>วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อรับทราบความต้องการแท้จริง (Intelligence and Insight) จากผู้ให้บริการ Platform</p> <p>2) การปรับปรุงข้อกำหนดที่เอื้อให้ผู้ประกอบภายในประเทศสามารถแข่งขัน กับเจ้าของ platform รายใหญ่จากต่างชาติได้</p> <p>3) สำหรับข้อมูลความต้องการของผู้บริโภคจาก big data รัฐต้องปรับปรุงกฎหมายให้เจ้าของplatform ต้องเปิดเผยข้อมูลเพื่อป้องกันการผูกขาดของข้อมูลและการขายสินค้า Online</p> <p>4) วางระบบ/โครงสร้างพื้นฐานการจำหน่ายออนไลน์ เพื่อนำกิจกรรมการค้าเข้าสู่ระบบให้มากที่สุด</p>		

ประเด็นประาะบาง	ข้อเสนอแนะทางด้านภูมิรัฐศาสตร์	ข้อเสนอแนะทางเศรษฐศาสตร์	ฉกทัศน์	หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง
<p>16. ผู้ผลิตยังไม่มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงความต้องการแท้จริงของผู้บริโภคต้องการอะไร</p>		<ol style="list-style-type: none"> 1) ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการเรียนรู้ที่จะพัฒนาผลผลิตของตนให้สอดคล้องกับความต้องการแท้จริงของผู้บริโภค 2) สร้างมาตรฐานการผลิตสินค้าและบริการของไทยให้สามารถเทียบเคียงได้กับมาตรฐานนานาชาติ 3) การใช้ Platform Economy ต้องสร้างอำนาจต่อรองเพื่อให้เข้าถึงฐานข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อรับทราบความต้องการแท้จริง (Intelligence and Insight) จากผู้ให้บริการ Platform 4) สร้างนโยบายที่สนับสนุนผู้ประกอบการทุกภาคส่วนเช่น การวิจัยข้อมูลความต้องการของตลาดเพื่อให้ผู้ประกอบการโดยเฉพาะรายย่อยและกลาง Startup 	<p>ระยะสั้น และ ระยะกลาง</p>	<p>กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจ และสังคม</p>

ประเด็นประาะบาง	ข้อเสนอแนะทางด้านภูมิรัฐศาสตร์	ข้อเสนอแนะทางเศรษฐศาสตร์	ฉากทัศน์	หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง
		ฯลฯ มีความรู้ ความเข้าใจในความ ต้องการของตลาดและมีศักยภาพ ในการผลิตสินค้ามาตอบสนองได้ ลดความเหลื่อมล้ำ กระจายรายได้		
17. โครงสร้างทาง เศรษฐกิจเปลี่ยนและ ภาคการผลิตไม่สามารถ ปรับตัวได้ทัน		ต้องนำเอาหลักการของเป้าหมายการ พัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals 2030) และ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมา ประยุกต์ใช้ในทุกกระบวนการของภาค การผลิต	ระยะสั้น และ ระยะกลาง	ทุกหน่วยงานภาครัฐ
18. ประเทศไทยถูก กดดันให้เลือกข้างในเวที ระหว่างประเทศ	1) วางตำแหน่งประเทศไทยให้พร้อม เป็นพันธมิตรกับทุกประเทศ โดย เน้นหลักการแสวงหา ผลประโยชน์ร่วมกัน ทั้งนี้ต้อง แยกมิติความสัมพันธ์ระหว่าง ประเทศให้ชัดเจนว่าในแต่ละมิติ จะมีความสัมพันธ์กับประเทศใด ในทิศทางใด		ระยะสั้น และ ระยะกลาง	กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการ ต่างประเทศ กระทรวงกลาโหม

ประเด็นประาะบาง	ข้อเสนอแนะทางด้านภูมิรัฐศาสตร์	ข้อเสนอแนะทางเศรษฐศาสตร์	ฉากทัศน์	หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง
	<p>2) วางตำแหน่งประเทศไทยให้เป็นมิตรกับทุกประเทศ (We seek NO Enmity)</p> <p>3) รักษาดุลอำนาจอย่างเหมาะสม</p>			
<p>19. ประเทศไทยประเมินค่าตนเองต่ำในเวทีระหว่างประเทศ โดยเฉพาะกับมหาอำนาจ</p>	<p>ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญในอันดับสูงสุด และมีบทบาทนำในเวทีประชาคมอาเซียน เน้นการสร้างอำนาจละมุน (Soft Power) ผ่านการเชื่อมโยงและสร้างความสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรม การท่องเที่ยว กีฬา การศึกษา หรือประเด็นทางสังคมอื่นๆ ที่ไทยได้รับการยอมรับในเวทีนานาชาติ</p>		<p>ระยะสั้น และระยะกลาง</p>	<p>กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงกลาโหม กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงวัฒนธรรม</p>

นอกเหนือจากการปลดล็อกแก้ปัญหาในเชิงนโยบาย 19 จุด ที่จำแนกเป็น 9 ชุดความท้าทาย คณะผู้วิจัยได้เพิ่มเติมข้อเสนอแนะให้ภาคเอกชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียควรพิจารณาถึงการส่งเสริม สนับสนุน และปรับปรุงประสิทธิภาพในการผลิต และดำเนินธุรกิจของอีก 4 อุตสาหกรรมหลัก อันได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตร (Agro-Industry) อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และการเสริมสร้างสุขภาพ (Tourism and Wellness Industry) อุตสาหกรรมความคิดสร้างสรรค์ (Creative Industry) และ อุตสาหกรรมเทคโนโลยีระดับสูง (High-Technology-Industry) เพื่อการบรรลุเป้าหมายให้ประเทศสามารถอยู่รอดอย่างยั่งยืนได้ในระยะสั้นและระยะกลาง โดยข้อเสนอแนะสำหรับภาครัฐและภาคเอกชนสำหรับ 4 อุตสาหกรรมนี้ สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3: ข้อเสนอแนะสำหรับภาคการผลิตที่จะเป็นอุตสาหกรรมนำสำหรับประเทศไทยในระบอบโลกใหม่

ภาคการผลิต	ข้อเสนอแนะ
อุตสาหกรรมเกษตร (Agro-Industry)	<ul style="list-style-type: none"> ● ต้องสร้างมาตรฐานที่สูง สามารถตรวจสอบย้อนกลับ มีการรับรองมาตรฐาน โดยต้องให้บริษัทขนาดใหญ่เป็นตัวนำในระยะสั้น แต่ผู้บริโภคนจะเป็นผู้กำหนดรูปแบบการทำธุรกิจในอนาคต ดังนั้นรัฐต้องสนับสนุน SME ให้สามารถปรับตัวได้ ● ปรับเปลี่ยนรูปแบบ (reshape) และต้องการการเริ่มต้นใหม่ (reset) โดยการออกแบบเกษตรภาคการเกษตรในยุคอุตสาหกรรม 4.0 จึงต้องทำพร้อมกันในทุกพื้นที่ของประเทศไทย (area based) คือ ทั้ง 77 จังหวัด และต้องพิจารณาในทุกมิติ (agenda based) ● ผสมผสาน 4 มิติ เกษตร 4 ชั้น 4 ชนิด โดยเกษตรมี 4 ชั้น 1.เกษตรพอเพียง เป็นเกษตรรายย่อย 2.เกษตรพาณิชย์ 3.เกษตรอุตสาหกรรม 4.เกษตรส่งออก และเกษตรมี 4 ชนิด 1.เกษตรอาหาร 2.เกษตรพลังงาน 3.เกษตรท่องเที่ยว 4. เกษตรสุขภาพ ที่ต้องประกอบ ได้แก่องค์ความรู้ เทคโนโลยี และภูมิปัญญาขับเคลื่อนแบบบูรณาศาสตร์ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชน มีการ Reskill & upskill ทรัพยากรมนุษย์ ● การนำนโยบายเทคโนโลยีเกษตร 4.0 จะหมายถึง Greenovation มีการจัดตั้ง Agritech & innovation center (AIC) ครอบคลุมทั้ง 77 จังหวัด ปฏิรูปกระทรวงเกษตรให้เป็นกระทรวงเทคโนโลยี จัดตั้ง National Agriculture Big Data Center (NABC) ● การนำนโยบายตลาดนำการผลิต : ทั้งรูปแบบ offline to online , แพลตฟอร์มทั้งในและต่างประเทศ จากระบบ supply Side approach ต้องปรับเปลี่ยนเป็น Demand Side approach

	<ul style="list-style-type: none"> ● การสนับสนุนนโยบายโลจิสติกส์เกษตร Zero kilometer ผลิตที่ไหนขายที่นั่น ● ต้องมีการปฏิรูปกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้าและธุรกิจเกษตร ● เร่งสร้างคือ “เกษตรอัจฉริยะ” คือ การใช้ความรู้ด้านเทคโนโลยี และข้อมูลมาช่วยการวางแผนการผลิต จำหน่าย และเอื้อประโยชน์ต่อการทำการเกษตรของเกษตรกร
<p>อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และการเสริมสร้างสุขภาพ (Tourism and Wellness Industry)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● เน้นการสร้างมาตรฐานที่สูง สร้างการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ ● การยกระดับและปรับปรุงอุตสาหกรรมให้บริการที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงในความปกติใหม่ (New Normal) ปัจจัยสนับสนุนที่น่าจะช่วยให้ธุรกิจท่องเที่ยวดีขึ้นในปีหน้า ได้แก่ ภาพลักษณ์ที่ดีของสาธารณสุขแหล่งธรรมชาติที่ฟื้นตัวอย่างสวยงาม และไทยยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ผู้คนยังค้นหา ● ความสำเร็จของการฟื้นฟูตลาดจะขึ้นกับความสำเร็จที่ทำให้คนไทยทุกกลุ่มในประเทศเดินทางด้วยความเชื่อมั่น และเป็นการส่งสัญญาณไปยังตลาดต่างประเทศ ในกรณีของนักท่องเที่ยวต่างประเทศนั้นมีการคัดเลือกนักท่องเที่ยวกลุ่มสุขภาพดี อาจต้องมีใบรับรองแพทย์ในการเดินทาง นักท่องเที่ยวทุกกลุ่มต้องทำการจองการเดินทางล่วงหน้าในทุกประเภท ทั้งนี้ การเปิดพื้นที่ให้กับนักท่องเที่ยวต่างชาติมาเยือนจะต้องได้รับการยอมรับจากประชาชนในท้องถิ่นเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้น และในระยะเบื้องต้นอาจจะต้องมีการจำกัดบริเวณการเดินทางของนักท่องเที่ยวใหม่ที่มาจากต่างประเทศ ● โอกาสอีกส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวคือการรับนักท่องเที่ยวมาพำนักในระยะยาว โดยเฉพาะชาวต่างชาติผู้สูงวัยและมีกำลังจ่ายสูงเพื่อที่จะ หลีกเลี้ยงโรคระบาดใหม่ในพื้นที่ของตนเอง และมาใช้ชีวิตในประเทศไทยในกรณีนี้จะต้องมีการกักตัวตามมาตรฐานนานาชาติ ซึ่งการพำนักในระยะยาวดังกล่าวจะก่อให้เกิดการจ้างงาน และการใช้ประโยชน์จากโรงแรมที่ปัจจุบันมีอุปทานเหลือ ● พื้นที่ต่าง ๆ เปิดรับนักท่องเที่ยวได้ในจำนวนที่ไม่เท่ากัน ส่งผลต่อนักท่องเที่ยวที่ต้องข้ามพื้นที่และการออกแบบเส้นทางการท่องเที่ยว การเดินทางจะมีลักษณะต่างตอบแทนระหว่างพื้นที่และเป็นจุดเริ่มต้นของการเดินทางที่ปลอดภัยในพื้นที่ต่างๆ เป็นการสร้างความเชื่อมั่นจากจุดเล็กๆ ก่อนที่จะขยาย

	<p>วงกว้างต่อไป การบริหารจัดการในเชิงพื้นที่ ของธรรมชาติและชุมชน จากการศึกษาที่สามารถกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ได้ เป็นโอกาสที่จะสร้างสมดุลในมิติ เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมได้ การยกระดับคุณภาพของการให้บริการ โดยเฉพาะในเรื่องสุขอนามัย และรูปแบบกิจกรรมเปลี่ยนไปเพราะต้องอยู่ภายใต้ social distancing จึงเน้นการสร้างรายได้ในพื้นที่มากกว่า</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การดูแลแบบ From Illness to Wellness ดูแลสุขภาพเชิงป้องกัน จากสถานการณ์โควิดทำให้พบว่ากลุ่มผู้ป่วยที่มีความเสี่ยงสูงหรือได้รับผลกระทบมาก คือกลุ่มผู้ที่มีอาการซับซ้อนของร่างกาย มีโรคประจำตัว ฉะนั้นการดูแลสุขภาพในเชิงรุก/เชิงป้องกัน จึงมีความสำคัญ และให้การดูแลเพื่อปรับช่วงอายุให้ยาวขึ้น เช่น การดูแลสุขภาพเชิงป้องกัน การทำนายจากยีนส์ว่าผู้รับบริการมีสิทธิจะป่วยเป็นโรคอะไรได้บ้าง ● นำ AI และ Robotic เข้ามาใช้ มีระบบการแพทย์แม่นยำสำหรับการรักษาแบบเฉพาะเจาะจง มีแอปเพื่อการวิเคราะห์วิจัยให้แม่นยำและถูกต้องมากขึ้น ● การสร้างความร่วมมือระหว่างโรงแรมและโรงพยาบาล เป็น wellness retreat โดยมีการดูแลและบริการในแบบ Hostel , Resort การพักผ่อนเพื่อผ่อนคลาย ร่วมกับ การดูแลสุขภาพ ● การดูแลตั้งแต่ขั้น prevention ไปจนถึง rehabilitation ● ปัจจัยของความสำเร็จ ในด้าน medical tourism หลัง COVID19 คือ ความร่วมมือภายในประเทศ ระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้อง โรงพยาบาลทั้งภาครัฐ เอกชน และโรงเรียนแพทย์ เพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทางการแพทย์ ศักยภาพของโรงพยาบาล โดยความร่วมมือจะประกอบไปด้วย การถ่ายทอดความรู้ แลกเปลี่ยน know how ระหว่างกัน และการร่วมมือแบบพหุภาคีระหว่างโรงพยาบาลเพื่อเปิดศูนย์การรักษาเฉพาะทาง ● Wellness Resort อีกทางเลือกหนึ่ง สามารถเปิดประสบการณ์ resort แบบใหม่ที่mix กันระหว่าง การแพทย์แผนโบราณ การแพทย์สมัยใหม่ การแพทย์ชะลอวัย และการแพทย์เชิงป้องกัน และมีโปรแกรมการ retreat ที่พึ่งพาองค์ประกอบ 2 ประการ วิทยาศาสตร์ สามารถให้คำแนะนำที่มีหลักวิทยาศาสตร์อ้างอิงได้ และPersonalize กับ lifestyle ให้แก่ผู้รับบริการ ว่าควรดูแลสุขภาพอย่างไรโดยไม่ต้องเปลี่ยนหรือกระทุบรูปแบบวิถีชีวิตเดิมที่ผู้รับบริการต้องการหรือเคยชินจนเกินไป จะช่วยต่อยอดธุรกิจ medical tourism ของไทยได้
--	--

<p>อุตสาหกรรมความคิดสร้างสรรค์ (Creative Industry)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● สนับสนุนให้เข้าไปอยู่ในห่วงโซ่อุปทาน โดยเฉพาะ 2 กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย คือ กลุ่มสื่อสมัยใหม่ (Media) และกลุ่มงานสร้างสรรค์และออกแบบ (Functional Creation) ที่จัดอยู่ในกลุ่ม “อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และบริการที่มีมูลค่าเพิ่มสูง (Creative, Culture & High Value Services) ที่เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจใหม่ (New Engines of Growth) ในเวทีโลกถึงแม้อุตสาหกรรมการออกแบบและกลุ่มสื่อสมัยใหม่ของไทยยังไม่ได้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย แต่ก็ได้รับการยอมรับใน 3 ประเด็น <ul style="list-style-type: none"> ○ ประเด็นแรก ความสามารถด้านการออกแบบ มีผลงานการออกแบบในระดับสากล ○ ประเด็นที่สอง ประเทศไทยเป็นแหล่งส่งออกบุคลากร หรือรับจ้างผลิต ในสาขาวิชาชีพแอนิเมชัน และคอมพิวเตอร์กราฟิก ○ ประเด็นที่สาม คนไทยได้รับการยอมรับจากต่างประเทศเป็นรายบุคคล ● กลยุทธ์สำคัญคือ ประเทศไทยต้องรู้จัก Branding Thailand และใช้ทรัพยากร Soft Power ที่ตัวเองมีพัฒนาเป็นโอกาส และเป็นพลังให้ได้ โดยมีปัจจัยร่วมอีก 2 ปัจจัยคือ ความร่วมมือ (Collaboration) และ นวัตกรรม (Innovation)
<p>อุตสาหกรรมเทคโนโลยีระดับสูง (High-Technology-Industry)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● การพัฒนาอุตสาหกรรมเทคโนโลยีระดับสูงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการคิดค้นสำคัญคือ นวัตกรรม ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ต้องมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ปัจจัย ได้แก่ งบประมาณที่ต่อเนื่อง พร้อมกับ เทคโนโลยีที่เปิดกว้าง และภาวะผู้นำของประเทศและทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนนโยบาย ● การรวมเอาเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) เข้าไว้ด้วยกันเรียกว่า BCG Economy Model โดยนำทรัพยากรที่เป็น “จุดแข็ง” ของประเทศไทย ได้แก่ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และความหลากหลายทางชีวภาพ มา “ต่อยอด” และ “เพิ่มมูลค่า” พัฒนาเป็นยุทธศาสตร์ ทรัพยากรเหล่านั้นมี 4 กลุ่ม ได้แก่ เกษตรและอาหาร สุขภาพและการแพทย์ พลังงาน วัสดุ และเคมีชีวภาพ และการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์

Executive Summary

This research project under the title ‘The Studies in Directions of Transforming into New World Order’ was undertaken by instructors and researchers from various subject fields and institutes in Thailand as well as from overseas. Adopting multidisciplinary approach, the project comprises studies in Economics, Political Science, Communication Arts and Law, along with in-depth interviews and brainstorming from around 100 experts in various professions and skills, with Asian Studies Center and Chula Unisearch, Chulalongkorn University as project coordinators to propose to Trade Policy and Strategy Office, Ministry of Commerce.

The objectives of this project are: (1) to explore the trend of changes in the new world order in various dimensions such as trade, investment, politics, security, international relations, and technologies that might affect the global trade system in various scenarios which may arise; (2) to develop a policy brief in finding the standpoint and course of action for Thailand to cope with future trade system as well as utilize it in such a way that Thailand should gain optimal benefits while reducing negative effects to the least possible, and; (3) to inform government sector as well as private and academic sectors of the trend of changes in various dimensions such as trade, investment, politics, security, international relations, and technologies in the present and future world that might affect the trade system, including the course of action to take in dealing with self-adjustment and deployment of strategies from Thailand’s future trade opportunities.

The research approach can be summed up as displayed in Chart 1. Beginning from identifying Thailand’s original sins before entering the changing new world order, including those that lie in economic, social and institutional dimensions, the project proceeded further into brainstorming, in-depth interviews and discourses with experts from various field in order to predicate the pattern of the new world order that Thailand may have to encounter.

The Research Team has defined the term ‘new world order’ as a significant period of history in which dramatic changes occur to political thought, balance of power, and idealism in global governance. Such changes may have arisen from problems that are beyond a nation state’s capability to manage or solve on its own. In this report, the studies have been focused

on the impacts and their significance on the changing economic system, as well as positioning of Thailand's standpoint under this transforming new world order.

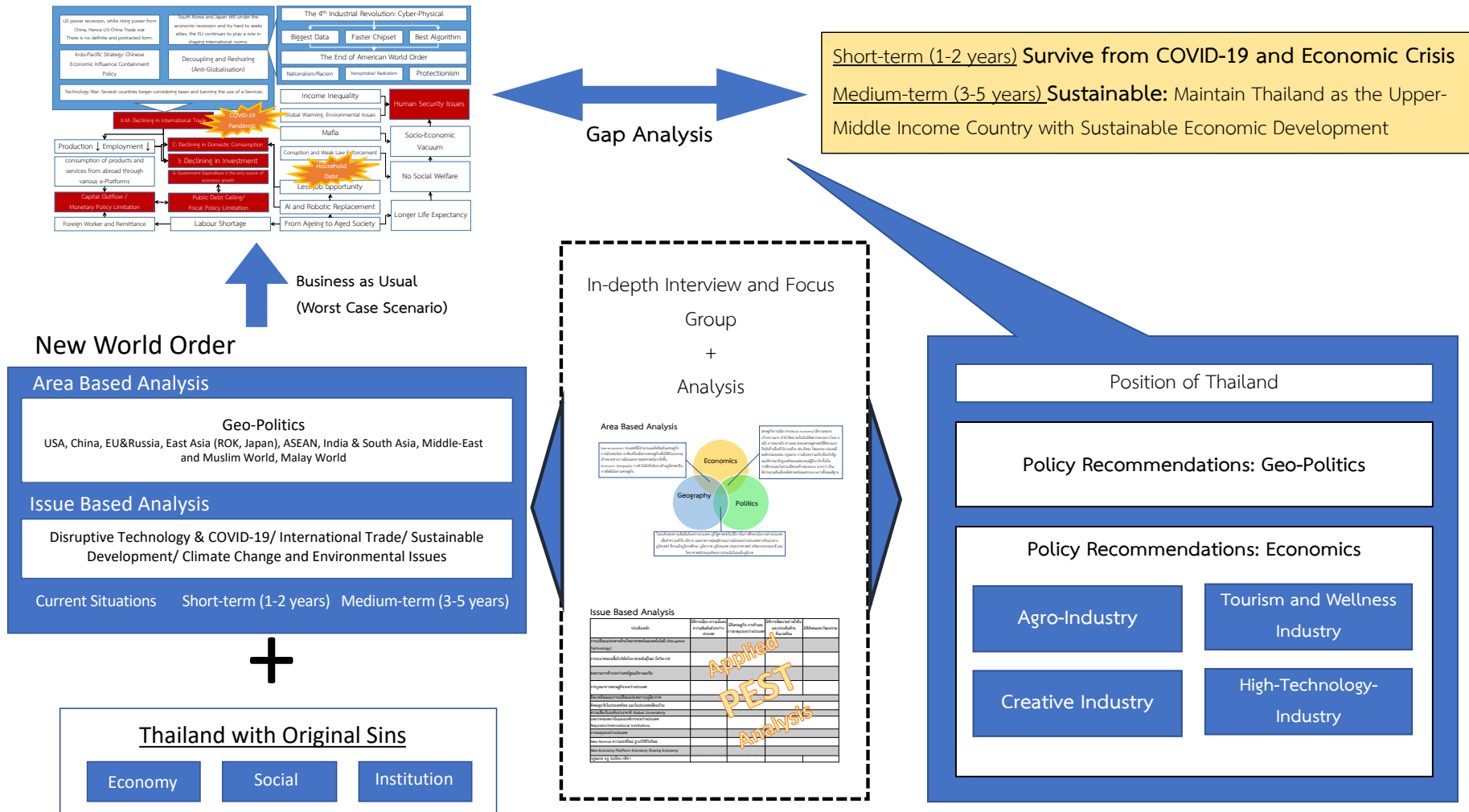
In this research project, the Research Team has divided the analysis of the changing new world order into two dimensions: Area Based Analysis and Issue Based Analysis. The Area Based Analysis came from multidisciplinary studies in the framework of Geo-Political Economy. In order to report the current situation and forecast the scenarios that will occur in many regions, the areas or regions defined as significant or influential for Thailand are the United States of America (the US), the People's Republic of China, the European Union (and Russia), East Asia (particularly Japan and South Korea), India and South Asia, the Middle East and the Muslim World, the Malay World, and ASEAN.

As for the Issue Based Analysis, the Research Team has analysed important issues through analytical framework developed from PEST Analysis. Factors which might lead to changes in the new world order and therefore brought into analysis are, for instance, disruptive technologies, the COVID-19 pandemic, US-China trade war, international economy integration, environment and climate change, ageing societies in Thailand and neighboring countries, global uncertainty, roles of regulator/international institutions, international investment, the New Normal, new economies (e.g. Platform Economy and Sharing Economy) and issues of law, regulations, order and rules.

The next step is to analyze the consequence from the aforementioned factors through these four main points of view:

- 1) Politics, security and international relations
- 2) International economics, trade and investment
- 3) Sustainable development and environment issues
- 4) Society and culture.

Chart 1: Research Approach

In this, the Research Team opted to employ the method of Socratic Questioning, which means the method of questioning employed in search of ideas in many directions for various purposes. This method includes exploring of complex thoughts to find the truth in various issues, to open for ideas and problems, to reveal hypotheses, to analyze concepts, to separate the known from the unknown and to follow up logically with application of ideas. The key in differentiating Socratic questions is that they are essentially systematic, distinctive in approach, deep, and generally aimed at basic concepts, principles, theories, issues and problems directly.

From the concepts of Applied PEST Analysis and Socratic Questioning, the Research Team has constructed a matrix in analysis by defining questions to use in in-depth interviews, brainstorming and discussions to form various scenarios of the new world order after the year 2020, and impacts on the world and Thailand in various dimensions. How should Thailand define her targets? With whom should Thailand promote alliance? What are the obstacles and how should Thailand undertake policies to correct weak points and build up strength in order to maximize her benefits from the new world order, both in short term (1-2 years) and medium term (3-5 years)? Important issues that will be elaborated in this report include:

- 1) disruptive technology & COVID-19
- 2) international trade
- 3) sustainable development
- 4) environment and climate change.

After being able to identify the pattern of changes in the new world order that will affect Thailand both in Area Based Analysis and Issue Based Analysis, the Research Team shall prognosticate the situation and consequence that will arise in cases where Thailand does business as usual with no changes or reformation whatsoever to cope with the changing world order. This is to point out the worst-case scenario of what will happen to Thailand if she is to enter the new world order with all original sins.

Next is the decision on how Thailand should define her targets should she want to evade this worst-case scenario. In this, the Research Team has focused on determining pragmatic targets under Thailand's conditions and limitations in the new world order, as well as the conditions of original sins.

The Research Team believes that Thailand's short-term target (1-2 years) should be defined by the term 'survival' with Thai economy still moving forward in a self-sufficient level and just enough to survive the impact of COVID-19. The medium term (3-5 years) target should be 'sustainable' with Thailand being able to maintain the level of development at the top of the Upper-Middle Income Country Group and advance further in a sustainable fashion.

Henceforth, we should determine Thailand's standpoint in those scenarios, as well as policy suggestions and adjustment Thailand needs to make.

Original Sins

Thailand's original sins are influential upon the potential of Thailand's adjustment in the new world order. They also have negative effects from the more dramatic changes. We have sourced them into three categories as follows:

- 4) Economic Original Sins: structure of production which is outdated, clustered, and depends too much on certain sectors; lack of technologies; monopoly by market owners; lack of energy; no free trade agreements; hindrance in keeping pace with fast-changing technologies
- 5) Social Original Sins: aged society; inequality in distribution of income; education system producing labors which do not meet the demand; household debts
- 6) Institutional Original Sins; laws and rules which are outdated; enforcement of law by personal discretion; corruptions

New World Order

The new world order in the realm of Area Based Analysis and Issue Based Analysis in short-term (1-2 years) and medium term (3-5 years) situations and scenarios that will affect Thailand can be summed up as in Table 1:

Table 1: Situations and Scenarios of Changes in World Order

Region/ Issue	Current Situation	Short-term Scenario (1-2 Years)	Medium term Scenario (3-5 Years)
United States of America	<ul style="list-style-type: none"> ● The US is ‘regressing’ in relative power. ● The US places importance on Thailand as a geopolitical ally. 	Both Democrats and Republican share their standpoint on undermining China, as they regard China and Russia as threats. The two parties, however, deal with the issue in different ways.	<ul style="list-style-type: none"> ● Democrats shall employ institutional liberalism, opening for new frames of free trade negotiations in which the US shall set the rules and isolate China. ● Republican shall employ trade barriers. ● Capital flows from China, with Vietnam being a preferred site of investment to Thailand. This is because Vietnam has had a country reform and construction of environment for trade and investment, while Thailand’s process is failing. ● US-China-India-Thailand relations have changed. The balance of

Region/ Issue	Current Situation	Short-term Scenario (1-2 Years)	Medium term Scenario (3-5 Years)
			power must be built through alliance in more various aspects.
People's Republic of China	<ul style="list-style-type: none"> ● China is emerging continuously. ● BRI is still a main strategy with concrete plan, policy, structure and budget. ● China-US trade war is still uncertain and chronic. ● There will be advancement in technology with China's own innovations. ● Chinese politics and government is significantly stable. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Chinese economy will not take a big leap, but will grow steadily and with high quality. ● US-China conflict is still an important factor in international politics. The conflict tends to expand into other dimensions as well. ● China recovers fast from COVID-19. ● China is still spreading her influence continuously. ● China implements tit-for-tat diplomacy. ● BRI is to be developed as not only a basic structure of connectivity but also an alliance in sustainable development and a formation of structure, which responds to the needs of the host 	<ul style="list-style-type: none"> ● China will become a great economic power on the same level as the US, while simultaneously emerging in military force. ● Many countries will be anxious and sceptic about Chinese technology.

Region/ Issue	Current Situation	Short-term Scenario (1-2 Years)	Medium term Scenario (3-5 Years)
		<p>countries even more. Thailand must focus on making use of this project and at the same time maintain the balance in international relations.</p>	
EU and Russia	<ul style="list-style-type: none"> ● EU must take some time to adjust with the EU structure after Brexit. ● EU still plays an important role in setting international norms. ● Russia is re-emerging especially in military security, e.g. military participation in Crimean Crisis in the Middle East. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Even though EU's roles today are limited on the global stage, it is still a superpower in economy and international norms. ● Nationalism, especially against immigrants, and different standpoints regarding relationship with China will shake EU's solidarity and Kantian idealism. 	<ul style="list-style-type: none"> ● EU's unity is still a challenge. ● EU structure might change especially in the number of member countries and electoral threshold in EU's institutional structure. ● The issue of immigrants will continue to be an important challenge for EU, with impacts on its politics, economy and society.
East Asia (Japan & South Korea)	<ul style="list-style-type: none"> ● Both countries' domestic economies are regressing, but they still maintain the role of being the main force to drive 	<ul style="list-style-type: none"> ● Japan tends to join the US in containing China, while South Korea tends to move more towards China. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Both countries shall put emphasis on building up soft power by exporting their cultural products to the world.

Region/ Issue	Current Situation	Short-term Scenario (1-2 Years)	Medium term Scenario (3-5 Years)
	<p>global economy forward through their overseas investment and soft power.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Both countries aim for ‘diversification’ from strategic competition between the US and China. ● Japan and South Korea are looking for opportunities by building new alliance with Africa, ASEAN and India. ● Conflicts between both countries in every dimension including trade and history are still going on. ● Both are developing weapons continuously, but focusing more on quality. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Conflicts between both countries in every dimension will continue to exist as long as the current government of South Korea is in office. ● More capital from both countries will flow into ASEAN, especially Vietnam. Thailand is a secondary target. As mentioned in the US case, Thailand must undertake law reforms and rebuild the ecosystem of trade and investment in order to attract capitals. ● COVID-19 has accelerated both countries towards digital development. ● Thai labors are returning home due to COVID-19 pandemic. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Both countries will aim for digital development in full. To take advantage from this, Thailand must urgently take steps forward in structure adjustment, economic system development as well as construction of a consistent ecosystem.

Region/ Issue	Current Situation	Short-term Scenario (1-2 Years)	Medium term Scenario (3-5 Years)
India and South Asia	<ul style="list-style-type: none"> ● South Asia is having an ongoing economic development. ● In technology, India focuses on developing software. ● India-China conflict still goes on and has some significance to Thailand. ● Thailand and South Asian countries have decent diplomatic relations. 	<ul style="list-style-type: none"> ● India-China conflict will become an opportunity for Thailand and ASEAN in exporting goods to replace Chinese ones, and investing in India and South Asia. ● Act East / BIMSTEC / Indo-Pacific policies will have great significance to the world order. ● Thai private sectors will pay more attention to trade and investment in South Asia. 	<p>Many countries in South Asia will become middle-income countries, which means a large market with great purchase power. These countries, being resources that are not far away from Thailand and close to Thailand in terms of sociocultural dimension, will become great opportunities for Thai business.</p>
Middle East and Muslim World	<ul style="list-style-type: none"> ● The US' roles as a monopolist in the Middle East will decrease. That is to say, the US cannot monopolize the power in the Middle East anymore. 	<ul style="list-style-type: none"> ● The way of thinking about alternative energy has begun to change, and there is continuous policymaking. ● Every country in the region is trying to reduce its economic dependence on energy business. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Food security problems are getting more severe. This shall be Thailand's opportunity. Thailand should adjust by producing goods and services that meet the consumers' demand in this region, e.g. quality standard and halal.

Region/ Issue	Current Situation	Short-term Scenario (1-2 Years)	Medium term Scenario (3-5 Years)
	<ul style="list-style-type: none"> ● China and Russia’s roles in the Middle East are becoming more prominent. ● The turning point of the situation in the Middle East and Muslim World is the ethnic conflict that is getting more severe. ● There is a transformation of concept from Conservative to Modern Islamic States. ● The great powers in the region are still Saudi Arabia, Iran and Turkey. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Every country in the region tends to tighten the relations with Israel. ● More tourists will travel to the Middle East. 	<ul style="list-style-type: none"> ● There is a sign of possibility that Thailand and Saudi Arabia will develop a good relationship.
Malay World	<ul style="list-style-type: none"> ● There is economic cooperation in sub-region level as in IMT-GT and BIMP-EAGA. ● Thailand is one of the investors in this country group. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Thailand seeks economic (trade and investment) opportunity, especially in halal food industry and processed agriculture and wellness industry. 	<ul style="list-style-type: none"> ● There will be cooperation with the Malay countries to set the standard for halal products.

Region/ Issue	Current Situation	Short-term Scenario (1-2 Years)	Medium term Scenario (3-5 Years)
	<ul style="list-style-type: none"> ● Border trade is improving continuously. ● More Thais pursue higher education in Malay world countries to enhance their opportunity of employment. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Thai labors are returning home due to COVID-19 pandemic. ● Thailand has competency in Muslim world fashion industry. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Thai and ASEAN labors tend to travel more to work in Malaysia and Singapore.
ASEAN	<ul style="list-style-type: none"> ● ASEAN Community is one of the most advanced regional integrities. ● ASEAN countries still respect the principle of no interference in the internal affairs of neighbors. There is an architecture of regional integration in the pattern of cooperation between states using intergovernmental cooperation method or consensus. 	<ul style="list-style-type: none"> ● As its geographical location lies in the center point between China's BRI and Indo-Pacific Strategy by the superpowers that want to limit China's influence, ASEAN is still in risk of power vacuum. ● Despite its economic recession, ASEAN will still attract international trade and investment with its economic scale of the fifth largest in the world (in GDP, PPP) combined with the capability to 	ASEAN will achieve the vision of ASEAN 2025 and begin the vision of ASEAN 2040, which focuses on collective leadership cooperation.

Region/ Issue	Current Situation	Short-term Scenario (1-2 Years)	Medium term Scenario (3-5 Years)
	<ul style="list-style-type: none"> The relations based on the vision of ASEAN 2025 are moving forward. 	<p>manage the issue of COVID-19 and the policy to build RVCs.</p>	
<p>Disruptive Technology & COVID-19 Pandemic</p>	<ul style="list-style-type: none"> Changes in technologies in the era of the 4th Industrial Revolution are still going on with the core lying in AI (Artificial Intelligence) and IOT (Internet of Things). Countries with high potentials are China, India, the US, Japan and South Korea. Spreading of COVID-19 in Thailand <ul style="list-style-type: none"> Lock-down Period: uncertainty hinders economy in every way. Behaviors change into more reliance in technologies. 	<ul style="list-style-type: none"> Overseas competition will be higher, as there will be new technologies for production of goods and services. This will shorten the production chain and reduce the dependence on labors and imported materials. Behaviors of manufacturers and consumers will change. There will be more data searching through internet system in order to reduce production cost. Online activities will replace face-to-face contacts, leading to the full form of the 3rd Unbundling. Distribution of production to the low-wage jobs, for instance, might not be necessary anymore due to the introduction of robots and AI, or technologies that enable cross-border production with no needs of physical location (e.g. cross-border services). Blockchain system will lead to contracts, purchase, and money transfer both domestically and internationally New startups will be born. There will be more international transactions. In case of startups that provide services in the business model of platform economy, growing fast from ones own platform is hardly possible. 	

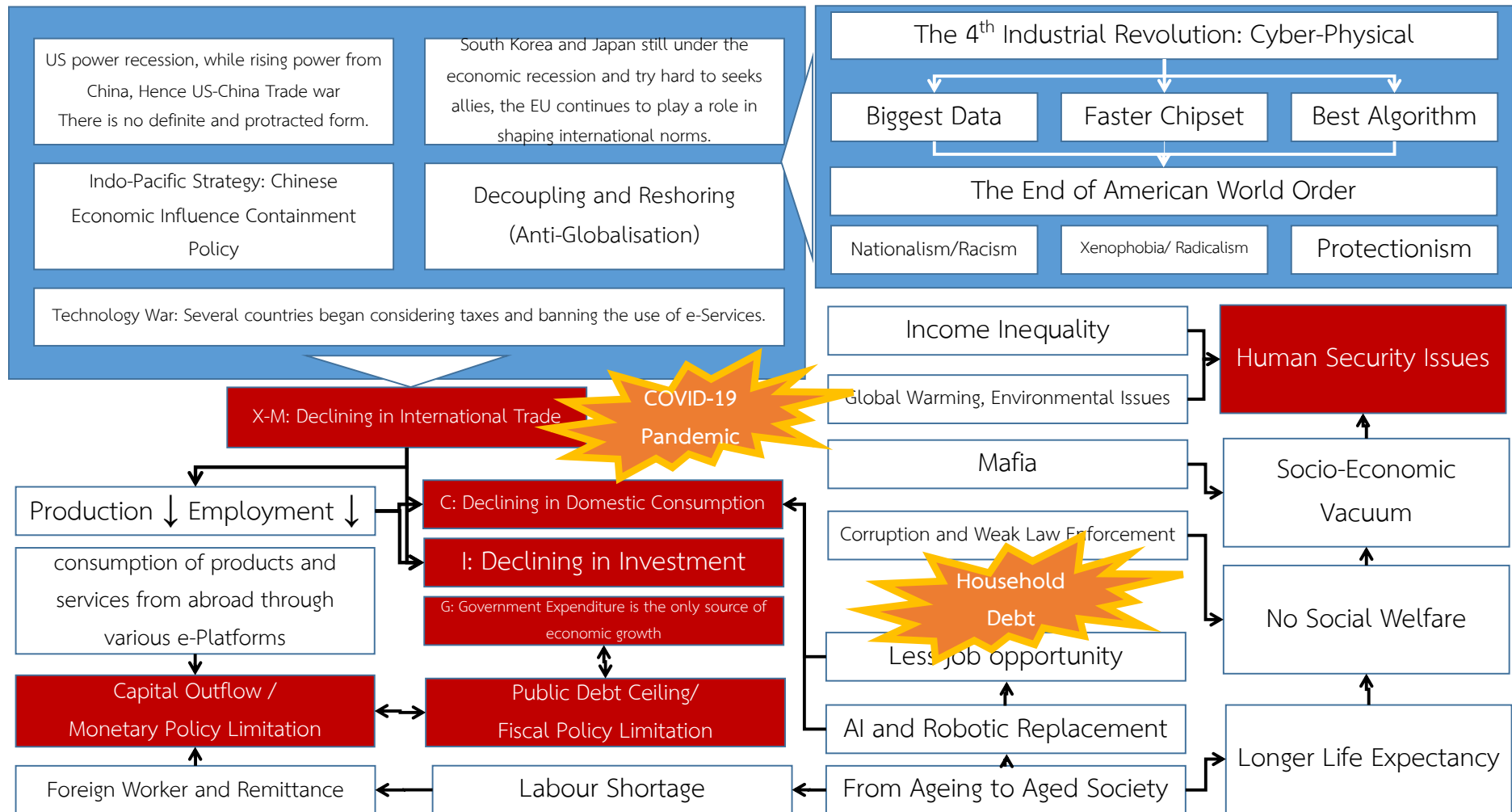
Region/ Issue	Current Situation	Short-term Scenario (1-2 Years)	Medium term Scenario (3-5 Years)
	<ul style="list-style-type: none"> ○ Post Lock-down Period: certainty, which is the main driving force in economic activities, depends on research outcomes and access to the vaccines. ● Spreading of COVID-19 Overseas <ul style="list-style-type: none"> ○ Spreading Phase: productions of goods and services that relies much on other countries have stopped and are taking severe damage. ○ Relaxation Phase: there are concerns about second wave coming in from other countries. 		

Region/ Issue	Current Situation	Short-term Scenario (1-2 Years)	Medium term Scenario (3-5 Years)
International Trade	<ul style="list-style-type: none"> ● Many production sectors change their distribution into the era of the 3rd Unbundling, in which tasks can be distributed all over the world and connected by telecommunication systems. ● The Great Decoupling: Global Value Chains (GVCs) tend to split into two Regional Value Chains in Asia and in America. ● The attempt to contain the area of Chinese influence is still going on in every dimension, and will affect international trade. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Both RVCs and GVCs are still in the state of balk due to COVID-19. ● US' post-election policies will determine the pattern of trade whether it would still be in trade war if Republican should win the election, or there would be a set of rules in global trade if Democrats should win the election. 	<ul style="list-style-type: none"> ● The Great Decoupling will have effects that are more distinctive. ● New technologies will connect more industrial sectors through the 3rd Unbundling. ● Free Trade Agreement will progress in a comprehensive form with high standard.
Sustainable Development	<ul style="list-style-type: none"> ● Sustainable development is an international norm and a global aim. ● The synthesis between economic development and 	<ul style="list-style-type: none"> ● COVID-19 will make many countries miss the opportunity to implement their policies to achieve SDGs. ● Inequality in every aspect is still a great challenge. 	<p>Many countries will accelerate their policies to keep up with SDGs.</p>

Region/ Issue	Current Situation	Short-term Scenario (1-2 Years)	Medium term Scenario (3-5 Years)
	<p>environmental issues and responsible production and consumption will become a new challenge due to Sustainable Development Goals (SDGs) with qualitative targets.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Environmental problems that have existed throughout the history have become a great challenge in the production sector, especially agricultural industry. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Quality of education is still a great challenge, particularly to Thailand. ● There are business opportunities for Thai agricultural products, especially for organic ones. The challenges, however, still lie in logistics and structure of distribution channels. 	
<p>Environment & Climate Change</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● The situation of environment and climate change is a risk with strong probability and strong effects on global economy. ● Thai regulations is improving in terms of plastic waste management, and Thailand 	<ul style="list-style-type: none"> ● Waste management plan in Thailand will be more concise in the short term (1-2 years in 2021-2022) and yield better benefits in the medium term (3-5 years in 2023-2025), especially in the issues of plastic waste and sea waste, which inflict severe damage on the health of people, animals, and natural environment (for example, burning of plastic waste generates dioxin). ● The problem of dust particles, especially those with a smaller diameter than 10 microns (PM10) with high level of diffusion and those smaller than 2.5 	

Region/ Issue	Current Situation	Short-term Scenario (1-2 Years)	Medium term Scenario (3-5 Years)
	<p>takes a leading role in regulations on garbage and waste management in ASEAN.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● However, in terms of climate change and air pollutions, particularly PM10 and PM2.5, there has been no concrete advancement. 	<p>microns (PM2.5) with the ability to penetrate in human cells, will continue to be a problem especially in the short term (1-2 year). The problem might remain for a while but might not become more severe in the medium term (3-5 years).</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Problems of pollutions and dust particles might bring about the risk to trigger conflicts between neighboring countries. 	

Chart 2: the Effects of the New World Order on Society and Human Security

The Scenario in which Thailand Has No Changes and No Reforms (Worst Case Scenario)

In explaining the scenario that will occur in cases where Thailand shall have no changes and no reforms, the Research Team will present the report in four parts: (1) The New World Order That Will Take Place and Affect Thailand, (2) Thailand's Changing International Relations, Trade and Investment, 3) Impacts on Thai Economy, and 4) Impacts on the Thai Society. The details are as follows (see Chart 2):

1) The New World Order That Will Take Place and Affect Thailand

The unipolarity of the US is declining. Its capability and influence in setting the world order as well as rules, regulations and standards have significantly reduced. If the US shall insist to adopt radical nationalist policies, respond to impacts with violence and undertake the policies without caring for others, e.g. disregarding effects on environment and climate change, trade wars, decoupling and reshoring, the US shall lose its status as the lone superpower in the medium term (3-5 years).

Meanwhile, China, albeit the continuous development in economy, particularly in the post 1990s, is not quite ready to replace the US in the position of the world's greatest power in short term (1-2 years). However, China's advancement in technology combining with the megaproject of Belt and Road Initiative: BRI will be an important factor that increases China's potential in emerging as a great power in the medium term (3-5 years).

Old powers such as EU and Russia, in spite of their large economic scale and their roles in international trade and investment as well as innovations, are not in the state of becoming the sole power in setting up the world order either.

East Asia particularly Japan and South Korea is still the main driving force for global economy. As both countries own technologies, capital and the ability to export their soft power in sociocultural dimension, both Japan and South Korea continue to have potential in controlling regional value chain.

Meanwhile, large countries both in term of economic size and demography such as India and South Asian countries are still under the process of nation-building, economic reformation and uplifting the life quality of their own people.

The roles of the Middle East and the Muslim World will improve. At the same time, their attempt to change the economic structure, which had initially been relying on only a few types of natural resources, makes the region more dependent on technologies and regional and global value chains. They depend specifically on the Malay World as the gateway to connect the Muslim World to countries with high economic potential.

Therefore, in the short term (1-2 years), the state of power vacuum in setting the world order will still arise. The world with multi-polarity will fall into the state defined by Amitav Acharya as 'Multiplex World' i.e. a world with multiple complexity [multiple + complexity = multiplex].

A Multiplex World is a world with no hegemon. The diversity in politics, security, economy, society and culture will become even more diverse, but at the same time, these dimensions will bind every country and every sector together even more profoundly. The main players who will both construct and destroy the world order will not be the government sector of any superpower anymore; instead, this will be the roles of regional organizations and cooperation. Non-government players are, for instance, large multinational corporations and other networks that connect interest groups together.

In such situation, even though ASEAN is still one of the regional integrations that are moving forward with stability, every member country still faces continuous recession in economic growth because of COVID-19. International trade, especially the one on the borderlines of ASEAN countries with borders connected to each other as well as to China, India and South Asia, all of which are large markets, should be the most important markets and resources.

From Chart 2 starting from the upper right corner, the change in environment of manufacturing sector that occurs in the global level and affects every economic system is the 4th Industrial Revolution: Cyber-Physical System. This implies the technologies that will connect the intangible cyber world to the tangible physical world, with Artificial Intelligence

(AI) as the essence. It is recognized as a disruptive technology with fast-pace advancement and drastic effects on the economic system.

The main factors that are vital to the development of AI are the availability of big data, supercomputers with high level of performance, and the most effective instruction sets that will enable the computer to learn and analyze the data efficiently and logically. The country that is most ready to develop these factors as well as itself towards being a new global power is the People's Republic of China.

This has made the US lose its control over the world order as it used to monopolize during the 1990-2000s. It has also reveal the face of the US leader President Donald Trump as the one who promotes the form of Nationalism that sees itself superior to others, as well as Xenophobia and Radicalism. This has led to Protectionism trade policies, and further to the trade war, which has begun since the second half of the year 2018 and continued up until the present year (2020).

2) Thailand's Changing International Relations, Trade and Investment

Although international trade and investment is still regressing, but becoming a part of Global Value Chains (GVCs) and/or Regional Value Chains (RVCs) is still an important mechanic in creating employment, short-term growth (1-2 years), and medium-term growth (3-5 years). Free trade agreements will be an important mechanic to make all the countries a part of GVCs and/or RVCs with the handicap of privileges in trade and investment. Trade negotiations under RCEP with ASEAN as the center, and under CPTPP with some ASEAN countries as members shall become important trade areas. They will decide the directions, rules, regulations, and standards in international trade and investment, both in RVCs and in connecting Asia's value chain to that of America's, after having been separated by the US policy of Decoupling.

In the medium term (3-5 years), Thailand and ASEAN are still facing risks from the power vacuum in which the US has lost its capability to set the world order. China, however, is still unable to emerge as a leading superpower. Therefore, the attempt by the old powers to contain Chinese influence and China's attempt to spread the power must inevitably affect the direction and guidelines of foreign policies in ASEAN, which is situated in the very center point of the conflict.

Regarding sustainable development, environment and climate change, the Sustainable Development Goals 2030 will become another form of world order that shape the pattern and orientation of international economic relations so that the impacts on society and environment must be taken more into consideration. Every country in the world will face the effects both in short term (1-2 years) and medium term (3-5 years). Meanwhile, the issues of climate change, especially sea waste management and prevention of air pollution in particular small dust particles (PM10, PM2.5), will be urgent issues that need be tackled in the short term (1-2 years).

All the issues mentioned above will affect every country in the ways that have changed from what every region had been accustomed to. This is due to disruptive technologies that cause changes in politics, security, international relations, economy, international trade and investment, environmental issues and sociocultural issues. Any country with the ability to keep up with the fourth industrial revolution of Cyber-Physical System with AI as the core to connect every physical object in the form of Internet of Things (IOTs) will be the country to have leading roles and negotiations power in the New World Order.

Whereas disruptive technologies are the main factors for the changes in world order, the COVID-19 pandemic, which cause negatives effects to every country in every way, will be the factor to cause the change into the New World Order in an accelerated rate.

This leads us to the upper left box in Chart 2: the US-China Trade War, where both China and the US increase customs duty and implement Non-Tariff Measures (NTMs) on each other. The US will use Reshoring Policy to draw the investment capital back to the continent, and will finally lead to global decoupling. GVCs will split into two RVCs, one of Asia's and the other America's. The concept of Anti-Globalization will be apparent.

In terms of security, creating alliances in containing China's spreading of economic power through Indo-Pacific Strategy is still ongoing in an even more forceful way.

The inclination that security issues and economic issues will meet and turn into a technological war is happening. Some examples the case of Huawei smartphone's accessibility to Google, announcement by the US and its allies to ban the 5G technology of Huawei and

ZTE, the Chinese companies accused of lacking cyber security, and the recent ban of certain Chinese applications by the US.

Such actions of protectionism have direct and indirect effects on the slowdown of global trade and investment.

3) Impacts on Thai Economy

If Thailand is unable to resolve these original sins, troubles will follow in the new world order, considering the value of GDP (Y) calculated from the sum of domestic consumption (C), investment (I), government spending (G) and net exports (X-M) or from macroeconomic equation of $Y = C + I + G + (X-M)$ together with economic stimulus i.e. monetary policy and fiscal policy.

Once international trade slows down, Thailand's economy, which relies mainly on exports, also faces a slowdown (X-M is the main mechanic to run Thai economy, as opposed to C, I and G). As we can see, Thai economic forecast at the beginning of 2018 predicted the growth of 5% or more. Once the trade war broke out, export balance of the third and fourth quarter of 2014 became negative, resulting in a mere 4.2% economic growth. The effect carried on to the first quarter of 2019, with only 2.4% growth. In the year 2020, economic growth rate will be minus, all due to the factor of COVID-19 pandemic.

Once international trade slows down, exports stop, and productions decline. The COVID-19 pandemic has made international traveling for trade negotiations and investments virtually impossible. This results in regression in both international and domestic investments. That is to say, the second mechanic in driving forward the economy, the investment (I), has stopped working.

Unable to export, Thai manufacturers will reduce their productions. At the first phase, the measure often taken by most business owners, as it does not requires reporting to the Ministry of Labour or Social Security Office, is cutting down of OT. Most certainly, this has a severe impact on Thai workers, as most workers spend their full-time wages in their everyday life and send their OT wages to their home in the country. This means less money will rotate to the rural sector. There will be lack of liquidity, which affects grass-roots economy.

After the cut-down of OT, if the cost does not reduce and the income does not exceed the cost, the next step the factory owners take will be extension of holidays. For example, if there is a one-day compensation holiday, the factory will be close successively for three days instead. Daily employees, of course, will lose the income on those days. This is the second wave that will affect the grass roots.

Finally, with the OT cut down and the holidays extended, if the factory still faces problems, the final step will be to lay off the employees. This has a direct impact on consumption. Even though the employees get compensation, opportunities of re-employment are scarce in this state of economic slowdown, both in domestic and international markets.

All the above-mentioned have made domestic consumption (C), another mechanic to run the economy, stop as well. This has left Thailand with only one tool to drive forth the economy: the government spending (G). The government has launched COVID-19 relief measures (Economic Stimulus Packages) to alleviate both direct and indirect effects on Thai economy. The measures came out in three phases, on 10 and 24 March, and 7 April 2020, with the total spending of over 2.4 trillion baht. The implementations of such measures help relieve some of the impacts on economy. This can be seen from the second quarter of 2020, in which the domestic consumptions, investments, exports and imports have reduced at the rate of -6.6, -8.0, -28.3 and -23.3% respectively, but the government spending has increased at the rate of 1.4%. The increase in driving force from this tool, still, could not create economic growth. This is apparent in the figure indicating economic growth in the second quarter of 2020, in which there is a decrease at the rate of -12.2%. At the same time, as the budget used for economic stimulus is partially from public debt, it has brought about the concern whether Thailand is approaching the public debt ceiling of 60% of GDP and reaching the limitations in using fiscal policy to stimulate economic growth.

If we consider the above-mentioned factors together with Thailand's original sins prior to the change in world order, i.e. the change in demographic structure from being an ageing society to an aged society, which means the working age population of the country will reduce dramatically, we are certainly facing the shortage of low-wage workers. The problem is that

our manufacturers are still incapable of adjusting their production structure in order to reduce the necessity to employ unskilled workers.

At the same time, the ever-expanding Thai economy after the 1997 Asian Financial Crisis has uplifted most Thai people's life standard and education. As a result, Thai workers who have had higher education choose to avoid certain forms of work. Hence, the manufacturers prefer to employ alien workers. The aged society is the catalyst for Thailand, which had initially been dependent on alien workers in manufacturing sector and economic system, to import more workers in the future, causing the money to flow out of Thai economic system continuously.

According to Foreign Workers Administration Office, Department of Employment, as of April 2019, Thailand has 2,950,684 alien workers. These workers work and send money to their home countries every month. Suppose that every alien worker sends money to his/her own country at 1,500 baht every month, it can be implied that money flows out of the country at 5.93 million baht per month.

However, in reality, as another original sin of the country lies in corruption, the total number of alien workers in Thailand is certainly larger than officially reported, and the money they send home is certainly more than 1,500 baht per month. Suppose that 5 million alien workers are sending home 2,000 baht per month per capita, the sum of money flowing out of Thailand's economy each month will be 10 billion baht. This can be implied further of a dramatic cash flow out of the system every month, with over 100 billion baht decrease in annual liquidity.

Regarding the issue of liquidity outflows, as consumer behaviors have changed due to advancement in technologies, many customers at present make their purchase via the internet, through online platforms providing products and services, in particular Lazada, Shopee, AliExpress, Amazon, Ebay, Agoda, Expedia, and Traveloka. Almost every platform belongs to foreign service providers, and the products and services are purchased from abroad using online payment system to pay to foreign accounts. All of these are causing bigger cash outflows out of the system. These factors lead to limitations in adopting monetary policy as

economic stimulus. Once Thailand is at risk of reaching her limit in adopting fiscal policy too, the stimulation of Thai economy might come to a dead end in macroeconomic policy traps.

4) Impacts on the Thai Society

Trade war, polarization in global production chains, and chronic economic slump are the cause of recession or slowdown in Thai economy. This has significantly reduced the opportunity of employment for the labors, as alien labors and robots replace them in many tasks. Meanwhile, in an aged society, people have longer life span but lack financial literacy. Unemployment and lack of income due to old age, therefore, will make it necessary for Thailand to have a decent social welfare system. On the other hand, corruptions and inefficient, sometimes even unfair, law enforcement is an important reason for the failure of Thai social welfare system in responding to the increasing needs.

That, however, is not of as much importance as how Thailand's taxation system is not that of a welfare state. The current tax structure still causes inequity among the people. The system is redundant and does not enable the state to provide its people with an adequate and efficient welfare system. Meanwhile, the low efficiency in taxation from a tax base that is not comprehensive for all people, together with tax evasion and avoidance, adds to the obstacles above-mentioned.

Once the state fails to provide a welfare system that responds to people's needs, socio-economic vacuum will arise. At this point, Evil Capitalism and corruptions inherent to the Thai society will give birth to the 'Mafia' phenomenon. That is to say, the mafias will step in to be providers of these services (Briquet and Favarel-Garrigues, 2010; Wolf, 2012; Centre for European Studies, Chulalongkorn University, 2018) in order to utilize those who depend on them as human shields against government suppression. These mafias continue to feed on this Evil Capitalism, while criminal firms, extremists, and cybercrimes for money laundering and mafia administration continue to exist in vicious cycles, the catalyst of which are accumulating household debts that make Thai households unable to escape them.

Having considered all the issues above together with the inequality in income distribution, it can be implied that the poor, which are the majority of the country and are initially prone to household debts will become the most affected group.

At the same time, the worsening problems of environment and climate change effects every human being regardless of their economic and social status.

This means that if Thailand shall have no reforms, no changes, and no implementation of policies that will reduce the effects of the changing world order, Thailand will be extremely at risk of the most severe problem of all: the life quality that becomes lower to the extent that Thai people do not have human security anymore.

Policy Brief

To avoid such problems and move forward to the short-term (1-2 years) goals of ‘survival’ and medium term goals (3-5 years) of ‘sustainability’, the Research Team shall propose a policy brief in two dimensions: geopolitics and economic.

To achieve these goals, the Research Team has diagnosed that Thailand still has 19 pain points that need to be resolved, categorized into nine groups as follows:

Challenge Group 1: International Trade

- 1) Inability to export due to the baulk in global supply chain
- 2) Inability to export due to short-term supply decrease
- 3) Inability to export due to lack of competency in products and services
- 4) Inability to export due to changes in technology of production

Challenge Group 2: Domestic Consumption

- 5) Reduce in consumption due to lack of confidence
- 6) Reduce in consumption due to unemployment

Challenge Group 3: Investment

- 7) Reduce in domestic investment due to slowdown in economic activities
- 8) Reduce in FDI due to lack of competency

Challenge Group 4: COVID-19

- 9) COVID-19 causing foreign workers to move back to their countries of origin, leading to labor shortage
- 10) COVID-19 causing Thai workers to move back to their home, leading to decrease in liquidity

Challenge Group 5: Limitations in Implementation of Macroeconomic Policies

- 11) Dependence on fiscal policies in driving forward economy in the short term
- 12) Public Debt Ceiling

Challenge Group 6: Social Adjustment

- 13) The cost in adjusting with the New Social Norms being too high and therefore affecting the society

Challenge Group 7: Adjustment into Digital World

- 14) Inability to use online distribution channels efficiently
- 15) Liquidity flowing out of the system due to the change in behaviors of online consumers

Challenge Group 8: Adjustment of Manufacturers and Manufacturing Structures

- 16) Manufacturers lacking true understandings of what the consumers really need
- 17) Changes in economic structure making the manufacturing sectors fall behind

Challenge Group 9: Thailand's Status in International Relations

- 18) Thailand is pressured to take side on the international stage.
- 19) Thailand underestimates herself on the international stage, especially to the superpowers.

Policy Suggestions in Geopolitics

- Maintain Thailand's position of 'We Seek No Enmity'.
- Maintain the balance of power as a response to the more intense pressure by the superpower, without letting any party coerce Thailand to undertake a policy that contradicts with the regulations of international community and collides with Thailand's interests. Examples are the case of Thai canal, conflicts in other regions, and use of regional and sub-regional stages like BIMSTEC and APEC.
- Thailand must prioritize ASEAN and play leading role in this cooperation in order to strengthen Thailand's negotiation power on the international stage. With the ASEAN way and ASEAN core as the main principle in driving the process of regionalization, the most important tool is Thai soft power through people-to-people connectivity, such as providing aid on education, public utilities and basic structures.
- Amidst the crisis of conflicts between superpowers, Thailand can be an important choice for many countries in trade and investment, such as the case of China-US-India Trade War, and Japan-Korea conflict.
- Thailand must look for new opportunities in other regions especially South Asia, Middle East, the Muslim World and the Malay World.

Policy Suggestions in Economics

- Emphasize on the policy that create employments as a relief to the effect of COVID-19 and sudden changes in technologies.
- Place the position of Thailand in the regional level in order to look for opportunities in trade and investment amidst the conflicts between superpowers.
- Thailand must step forward with the policy of sustainable development in every dimension, including economic, politics, security, and socio-culture, taking into consideration the sustainable development targets, Sufficiency Economy Philosophy and BCG Economy (Bio-, Circular-, Green- Economy).
- Build handicaps in trade and attract investments through trade agreements in regional, sub-regional and bilateral levels. These must be comprehensive and high standard trading arrangement.

- Build trade facilities in every dimension, both in physical connectivity such as basic infrastructure, and in institution connectivity such as rules, orders, and regulations.
- Reform the laws on Regulatory Guillotine, Good Regulatory Practice and Regulatory Impact Analysis.
- Look for ‘new’ distribution channels either in geographical dimension such as new countries or new cities and in demographical dimension such as new target groups, as well as new channels such as Platform Economy.
- Create high quality products, confidence and brands, and promote manufacturing sectors. The orientation lies in the policy suggestions to resolve Thailand’s 19 pain points in order to achieve the targets of ‘survival’ and ‘sustainability’ as mentioned previously. These are displayed in Table 2:

Table 2: Policy Suggestions to Resolve Thailand’s 19 Pain Points

Pain Point	Geopolitics Suggestions	Economic Suggestions	Scenario	Related Government Sectors
1. Inability to export due to the baulk in global supply chain	Place Thailand’s position within the crisis of conflicts among the superpowers. Thailand can be a choice for many countries in trade and investment. The relations need not incline on one superpower, but should focus on multi-dimensional and multi-national relations.	Reform laws, regulations and orders and build Trade Facilitations (TFs). The laws that need reformation should be from the proposal by the project ‘Thailand’s Smart and Simple License’ already studied by the Office of the Prime Minister but not implemented.	Short-term	Ministry of Commerce, Ministry of Agriculture and Cooperatives, Ministry of Industry, Ministry of Tourism and Sports, Ministry of Labour, Office of the Prime Minister
2. Inability to export due to short-term supply decrease		1. Focus on building new markets, which can mean old countries but new cities or new customer groups, or even old markets with new distribution channels such as Platform Economy.	Short-term	Ministry of Commerce, Ministry of Agriculture and Cooperatives, Ministry of Industry, Ministry of Tourism and Sports, Ministry of Labour, Ministry of Interior, Ministry of Education, Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation, Ministry of Digital Economy and Society

Pain Point	Geopolitics Suggestions	Economic Suggestions	Scenario	Related Government Sectors
		2. Reduce the dependence on imports and increase the ratio of domestic trade.		
3. Inability to export due to lack of competency in products and services	Build relationship with other countries to increase opportunities in business and entering new markets.	1. Build competency by improving products and services to meet different requirements by consumers in different markets. 2. Build handicaps, privileges and benefits in trade and investment through negotiations under new trade agreements or modify the existing agreements to more comprehensive ones.	Short-term & medium term	Ministry of Commerce, Ministry of Foreign Affairs, Ministry of Agriculture and Cooperatives, Ministry of Industry, Ministry of Tourism and Sports, Ministry of Labour, Ministry of Education, Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation, Ministry of Digital Economy and Society
4. Inability to export due to changes in technology of production		1. Reform education in every level to produce quality personnel that meet market requirements, beginning from	Short-term & medium term	Ministry of Education, Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation, Office of the Prime Minister, Ministry of

Pain Point	Geopolitics Suggestions	Economic Suggestions	Scenario	Related Government Sectors
		<p>reforming the Ministry of Education.</p> <p>2. Develop the skills of labor both in the form of Re-skill and/or Up-skill.</p> <p>3. Develop a basic structure to support, encourage and commercially utilize researches.</p>		<p>Labour, Ministry of Commerce, Ministry of Agriculture and Cooperatives, Ministry of Industry, Ministry of Tourism and Sports</p>
<p>5. Reduce in consumption due to lack of confidence</p>		<p>1. Focus on building new markets, which can mean old countries but new cities or new customer groups, or even old markets with new distribution channels such as Platform Economy.</p>	<p>Short-term</p>	<p>Ministry of Commerce, Ministry of Agriculture and Cooperatives, Ministry of Industry, Ministry of Tourism and Sports, Ministry of Labour, Ministry of Interior, Ministry of Education, Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation, Ministry of Digital</p>

Pain Point	Geopolitics Suggestions	Economic Suggestions	Scenario	Related Government Sectors
		2. Create brands that focus on quality to build trust.		Economy and Society, Ministry of Finance
6. Reduce in consumption due to unemployment		Accelerate fiscal policies to stimulate the economy, with the budget focusing on encouraging employment in manufacturing sector.	Short-term	Ministry of Commerce, Ministry of Agriculture and Cooperatives, Ministry of Industry, Ministry of Tourism and Sports, Ministry of Labour, Ministry of Interior, Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation, Ministry of Digital Economy and Society, Ministry of Finance
7. Reduce in domestic investment due to slowdown in economic activities		1. Improve, connect and create basic structures (both Hardware and Software). 2. Stimulate investment by measures of encouragement, support and protection.	Short-term	Ministry of Commerce, Ministry of Labour, Ministry of Interior, Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation, Ministry of Finance, Ministry of Transport, The Board of Investment of Thailand, Ministry of Justice, Office of the Prime Minister

Pain Point	Geopolitics Suggestions	Economic Suggestions	Scenario	Related Government Sectors
		<p>3. Develop the skills of labor both in the form of Re-skill and/or Up-skill.</p> <p>4. Reform the laws, regulations and order using Regulatory Guillotine.</p>		
<p>8. Reduce in FDI due to lack of competency</p>	<p>Place Thailand in the position ready to be ally with every country, focusing on joint interests. Distinguish clearly which dimension and direction of international relations to adopt with which country.</p>	<p>1. Improve, connect and create basic structures (both Hardware and Software).</p> <p>2. Stimulate investment by measures of encouragement, support and protection.</p> <p>3. Develop the skills of labor both in the form of Re-skill and/or Up-skill.</p>	<p>Short-term & medium term</p>	<p>Ministry of Foreign Affairs, Ministry of Commerce, Ministry of Labour, Ministry of Interior, Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation, Ministry of Finance, Ministry of Transport, The Board of Investment of Thailand, Ministry of Justice, Office of the Prime Minister</p>

Pain Point	Geopolitics Suggestions	Economic Suggestions	Scenario	Related Government Sectors
		4. Reform the laws, regulations and order using Regulatory Guillotine.		
9. COVID-19 causing foreign workers to move back to their countries of origin, leading to labor shortage		1. Accelerate fiscal policies to stimulate the economy, with the budget focusing on encouraging employment in manufacturing sector. 2. Develop the skills of labor both in the form of Re-skill and/or Up-skill.	Short-term	Ministry of Commerce, Ministry of Agriculture and Cooperatives, Ministry of Industry, Ministry of Tourism and Sports, Ministry of Labour, Ministry of Interior, Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation, Ministry of Finance
10. COVID-19 causing Thai workers to move back to their home, leading to decrease in liquidity		1. Accelerate fiscal policies to stimulate the economy, with the budget focusing on creating employment in manufacturing sector.	Short-term	Ministry of Commerce, Ministry of Agriculture and Cooperatives, Ministry of Industry, Ministry of Tourism and Sports, Ministry of Labour, Ministry of Interior, Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation, Ministry of Finance

Pain Point	Geopolitics Suggestions	Economic Suggestions	Scenario	Related Government Sectors
		2. Develop the skills of labor both in the form of Re-skill and/or Up-skill.		
11. Dependence on fiscal policies in driving forward economy in the short term (may lead to Macroeconomic Policy Traps)		1. Accelerate fiscal policies to stimulate the economy, with the budget focusing on encouraging employment in manufacturing sector. 2. Adjust the rules on public debt ceiling, focusing on the efficiency in making future income instead of the ratio of public debt to GDP.	Short-term	Ministry of Commerce, Ministry of Agriculture and Cooperatives, Ministry of Industry, Ministry of Tourism and Sports, Ministry of Labour, Ministry of Interior, Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation, Ministry of Finance
12. Public Debt Ceiling		Adjust the rules on public debt ceiling, focusing on the efficiency in making future income instead of the ratio of public debt to GDP.	Short-term	Ministry of Finance

Pain Point	Geopolitics Suggestions	Economic Suggestions	Scenario	Related Government Sectors
13. The cost in adjusting with the New Social Norms being too high and therefore affecting the society	Change the mindset on protecting national interests. Understand more about the reality of the society.		Short-term	Ministry of Foreign Affairs, Ministry of Commerce, Ministry of Interior, Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation, Ministry of Digital Economy and Society
14. Inability to use online distribution channels efficiently	<ol style="list-style-type: none"> 1. Focus on building new markets, which can mean old countries but new cities or new customer groups, or even old markets with new distribution channels such as Platform Economy. 2. Build the negotiation power in order to access database and data analysis to understand the true needs (intelligence and insight) from platform providers. 			Ministry of Commerce, Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation, Ministry of Digital Economy and Society

Pain Point	Geopolitics Suggestions	Economic Suggestions	Scenario	Related Government Sectors
<p>15. Liquidity flowing out of the system due to the change in behaviors of online consumers</p>		<ol style="list-style-type: none"> 1. Focus on building new markets, which can mean old countries but new cities or new customer groups, or even old markets with new distribution channels such as Platform Economy. Build the negotiation power in order to access database and data analysis to understand the true needs (intelligence and insight) from platform providers. 2. Adjust the laws to enable domestic entrepreneurs to compete with large platform owners from abroad. 3. For the information on consumers' needs from the big 	<p>Short-term & medium term</p>	<p>Ministry of Commerce, Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation, Ministry of Digital Economy and Society, Office of the Prime Minister</p>

Pain Point	Geopolitics Suggestions	Economic Suggestions	Scenario	Related Government Sectors
		<p>data, the government must adjust the law in such a way that platform owners need to disclose the data, in order to prevent the monopoly in data and online sale.</p> <p>4. Set up the basic system/structure for online sale to bring trade activity online as much as possible.</p>		
<p>16. Manufacturers lacking true understandings of what the consumers really need</p>		<p>1. Encourage the entrepreneurs to learn to develop their products to suit the real needs of the consumers.</p> <p>2. Set the standards of Thai products and services that are</p>	<p>Short-term & medium term</p>	<p>Ministry of Commerce, Ministry of Agriculture and Cooperatives, Ministry of Industry, Ministry of Tourism and Sports, Ministry of Labour, Ministry of Education, Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation,</p>

Pain Point	Geopolitics Suggestions	Economic Suggestions	Scenario	Related Government Sectors
		<p>comparable to international standards.</p> <p>3. Use Platform Economy. Build the negotiation power in order to access database and data analysis to understand the true needs (intelligence and insight) from platform providers.</p> <p>4. Make policies to support entrepreneurs in every sector e.g. data research on the market's needs to promote understandings among the entrepreneurs, especially small and medium ones, as well as their potential to manufacture the products that respond to</p>		<p>Ministry of Digital Economy and Society</p>

Pain Point	Geopolitics Suggestions	Economic Suggestions	Scenario	Related Government Sectors
		the needs and reduce the gap in income distribution.		
17. Changes in economic structure making the manufacturing sectors fall behind		Apply the principles of Sustainable Development Goals 2030 and Sufficiency Economy in every process of production.	Short-term & medium term	All government agencies
18. Thailand is pressured to take side on the international stage.	<p>1. Place Thailand in the position ready to be ally with every country, focusing on joint interests. Distinguish clearly which dimension and direction of international relations to adopt with which country.</p> <p>2. Place Thailand in a friendly position to every country (We Seek No Enmity).</p>		Short-term & medium term	Ministry of Commerce, Ministry of Foreign Affairs, Ministry of Defence

Pain Point	Geopolitics Suggestions	Economic Suggestions	Scenario	Related Government Sectors
	3. Maintain the suitable balance of power.			
19. Thailand underestimates herself on the international stage, especially to the superpowers.	Thailand must prioritize her leading role in ASEAN focusing on the spread of soft power connectivity and promotion of relations in culture, tourism, sports, education or other issues in which Thailand is internationally recognized.		Short-term & medium term	Ministry of Foreign Affairs, Ministry of Defence, Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation, Ministry of Education Ministry of Tourism and Sports, Ministry of Culture

In addition to the resolutions of these 19 pain points grouped into 9 sets of challenges, the Research Team has included some suggestions for private sectors and stakeholders to consider, in order to encourage and improve the efficiency in production and running of these four main industries: Agro-Industry, Tourism and Wellness Industry, Creative Industry and High-Technology-Industry in order to achieve the goal of survival and sustainability in both short term and medium term. The suggestions for the government and private sectors for these four industries can be summarized as in Table 3:

Table 3: Suggestions for Manufacturing Sectors Becoming Leading Industries for Thailand in the New World Order

Sector	Suggestions
Agro-Industry	<ul style="list-style-type: none"> ● There is a need to create high standard with high traceability. Large companies shall be leading in the short term, but the consumers shall be the one to decide business patterns in the future. The government, therefore, must encourage SME to adjust themselves. ● Reshape and Reset: design the agricultural sector in the era of Industry 4.0. This needs to be done simultaneously in every area of the country (Area Based) i.e. all 77 provinces and in every agenda (Agenda Based). ● Combine the four dimensions of the four levels and four types of agriculture. The four levels of agriculture are (1) Sufficient Agriculture, minor in scale, (2) Commercial Agriculture, (3) Industrial Agriculture, and (4) Export Agriculture. The four types of agriculture are (1) Food Agriculture, (2) Energy Agriculture, (3) Tourism Agriculture, and (4) Health Agriculture. This requires knowledge, technologies, and wisdom, and driven with integration of government, private, academic and people sectors, complete with reskilling and upskilling of human resources. ● Agriculture 4.0 Policy ('Greenovation'): Set up Agritech & Innovation Center (AIC) in all 77 provinces. Reform the Ministry of

	<p>Agriculture into the Ministry of Technology. Establish a National Agriculture Big Data Center (NABC).</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Marketing over Production Policy: from offline to online platforms, both in and outside the country, from Supply Side Approach to Demand Side Approach. ● Encourage the agricultural logistics policy of ‘Zero Kilometer’: where to produce is where to sell. ● Laws on agricultural business and trade needs reformation. ● Create ‘Intelligent Agriculture’ i.e. the use of knowledge on technologies and data to assist agriculturists’ plan of production, distribution and utilization.
<p>Tourism and Wellness Industry</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Focus on high standards and building of experiential tourism. ● Upgrade and improve the service industries suitable for the changes in the New Normal. The supporting factors that should improve tourism business next year are good image in healthcare, recovery of beautiful natural ecosystem, and image of Thailand as a destination sought after by tourists. ● The success in market recovery lies in the success of making every group of Thai locals travel with confidence, which will send the signal to other countries. As for the case of foreign tourists, there needs to be careful selection of healthy tourists. Medical certificate might be a requirement, and every group of tourist must make prior reservations in every kind of trips. Nevertheless, opening for foreign tourist visit must be accepted by the locals in order to reduce conflicts that might follow, and in the first phase, the areas available to new tourists from abroad might be limited. ● Another opportunity for tourism is accepting long-term tourists, especially seniors with high purchase power who want to avoid the pandemic in their own area and settle in Thailand. In this case, there must be strict quarantine in compliance with international

	<p>standard. Such long-term stays will lead to employment and utilization of hotels with excessive supply.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Each area can receive unequal number of tourists. This effects tourists that need to cross from area to area and their travel plans. The traveling will be reciprocations between areas and will be a starting point for safe travels in different areas. This is a buildup of confidence from a small point to a larger expansion. The administration in terms of natural and communal space from the ability to designate the number of tourists in each area can be an opportunity to create balance in economics and environment. Upgrades in service quality, especially in hygiene, and forms of activity have changed under the concept of social distancing. Therefore, the emphasis lies in creating local incomes. ● ‘From Illness to Wellness’ healthcare and preventive healthcare are much in need. From the situation of COVID-19, we found out that patients with high risk or affected the most are those with physical complex or congenital diseases. Proactive or preventive healthcare is therefore very important, as well as measures to increase life expectancy such as genetic tests to predict possible diseases. ● Introduce AI and robotic system. Develop an accurate medical system for particular treatments. Develop laboratories with even more accurate diagnoses. ● Develop a cooperation between hotels and hospitals to create Wellness Retreats, with services like hostels and resorts for relaxation combined with healthcare. ● Promote healthcare from prevention to rehabilitation. ● Factors of success in Post COVID-19 Medical Tourism lie in the domestic cooperation of related organizations, public and private hospitals, and medical schools to improve the potential of medical personnel and hospitals. The cooperation shall include
--	--

	<p>the pass-on of knowledge and exchange of expertise, and multilateral collaboration among different hospitals to open specialized treatment facilities.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Wellness Resort is another choice. It opens to the experience of new type of resorts that combines traditional and modern medicines, as well as anti-ageing medicine and preventive medicine. The retreat programs can rely on these two elements: scientific suggestions and personalization with the lifestyle of service users, as of how they should look after their health without having to change too much from the life styles they had been accustomed to. This might help expand the business of medical tourism in Thailand.
Creative Industry	<ul style="list-style-type: none"> ● Encourage engagement in supply chain especially in two target industry groups: Media and Functional Creation, which are in the group of Creative, Culture & High Value Services. They will be new engines of growth on the global stage. Even though Thailand’s functional creation and media industries are not well-known, they are accepted in these three issues: <ul style="list-style-type: none"> ○ First, This being skilled in designing and their works being recognized globally, ○ Second, Thailand being a source to export personnel or outsource in the careers of animation and computer graphics, and ○ Third, some Thai individuals being accepted internationally. ● It is important for Thailand to learn the strategy of ‘Branding Thailand’ and turn her own soft power resources into opportunities and power. There are two more co-factors: collaboration and innovation.

<p>High-Technology- Industry</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Development in high-technology industry definitely requires the most important concept of innovation. This can only be achieved through these three factors: continuous budget arrangement, wide-open technologies, and country's leadership in every sector in driving forward the policy. ● The combination of Bio Economy, Circular Economy and Green Economy is called BCG Economy Model. It brings together the resources that are Thailand's 'strength'- the cultural and biological diversity- to 'extend' and 'upgrade' into strategies. Those resources can be divided into four groups: agriculture and food; health and medical care; energy, materials and biochemistry; and creative tourism and economy.
--------------------------------------	--